

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona
Egy hónap 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona
Egy hónap 3 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hetesben poszt sor egyszer 30 fill.
minden következőnél 16 fill.

Nyitási díj 40 fill.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 657.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résevény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, augusztus 28.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezérelők: A szájhösködéstől — a paktumokig.
- Kirabolt községi pénztár.
- A kisjénői gyermekrablás.
- Csaló a kirakatban.
- Elkobozni!
- A kuria — Darányi ellen.
- Bankigazgatók háborúsága.
- Gyermekek réme.
- Insultált városatyá.
- A néppárt marad.
- Csak Czirják a rendfőnökválasztásról.
- Vérengző honvédszázados.
- Hitelezők, sirjatok!
- Rablótámadás aradi művésznök ellen.
- Fordulat a magyar-horvát válság ügyében.
- A magyarság veresége.
- Tárca: Az élőhalott. Irta: Jeanne Marni.

A szájhösködéstől — a paktumokig

Arad, augusztus 27.

A belényesi választásnak, a mellett, hogy utat nyitott az agresszív nemzetiségi politika leghírhedtebb emberének, Lukácsiu Lászlónak a parlamentbe, van még egy nagyobb jelentősége. Kezdetét jelenti a román nemzetiségi párt bihari térhódításának, a melyet aligha lehet főtartóztatni. Önámítás nélkül, higgadt számitással most már biztosra lehet venni, hogy a legközelebbi általános választások alkalmával a nemzetisgi párté lesz a magyarcsékei kerület, a mely különben a multban is mindig román képviselőket választott, az élesdi s talán még néhány kerület. S ha a látszat nem csal, hasonló veszteségek várhatók a bánáti és az erdélyi románok lakta kerületekben.

Mind erősebb ellenzéke fejlődik ezzel a koalíciónak. Ellenzék, amelylyel csak úgy tud boldogulni, ha obstrukciói ellen hatalmas küzdelmet folytat, s ezzel a törvényhozás idejének nagy részét pazarolja el, vagy, a mi még cudarabb, ha paktumokat köt velük. Mert minden paktum áldozatot jelent annak részéről, a ki a harcot folytatni nem akarja.

Még azoknak is, a kiket nem lehet a mult imádói közé számitani, önként eszébe jut: mért van ez így most, és mért nem volt így azelőtt. Hiszen románok azelőtt is voltak, sőt, a szereplő nemzeteket tekintve ugyanazok, a kik most vannak. Még azt se lehet mondani, hogy a koalíciós kormány olyan sovíniszta reformokat hozott volna, a melyek agresszív szervezkedésbe kergették volna a románokat. Az ilyen reformoknak színét se látjuk. Még a nagy garral hirdetett népiskolai reformnak is kivették a nemzetiség-ölő méregfogait, a mire törvénynyé vált. Volt idő, a mikor állott a nemzetiségi párt; mért hogy az nem tudott olyan hatalmassá lenni, mint a mai?

A feleletet megtalálja, a ki a kiegészíté-

zésig visszamenő multba néz, s egybeveti a régi pártokat a mai pártokkal.

Nem feltűnő, hogy ezekben a pártokban mindenütt találunk románokat, olyan románokat a kik ma részben az agresszív nemzetiségi politika táborához, sőt vezérkarához tartoznak? A régi Deák-párt sorában voltak: *Cosma Parthen*, a nagyszebeni Albinának, a nemzetiségi pénzügyek leghatalmasabbjának vezérigazgatója; *Bonts Döme*, a későbbi aradi közjegyző, *Popoviciann-Desseanu*, a radnai kerületben, *Román Sándor* egyetemi tanár, *apsai Mihályi Péter*, *Jonescu Lázár*. A volt balközépben, majd részben a szabadelvű pártban foglaltak helyet: *Goldis József*, a későbbi aradi püspök, *Gáll József* (ma főrendiházi tag), *Gurbán Konstantin*, a nemrég elhalt borosjenői esperes, aki a borosjenői kerületet képviselte szabadelvű párti programmal (utóbb a nemzetiségi párthoz csatlakozott.) *Maniu Aurél*, *Vuja Péter*, *Beles János*, *Szerb György*, *Fassie Tódor*, *Ciocan János* és mások. Sőt a függetlenségi és 48-as pártok is voltak román képviselői: közöttük ép ilyéfalvi *Papp György*, aki ma a román nemzetiségi párt elnöke, s akkor az országos negyvennyolcas párt alelnöke volt. Sőt a vidéki pártélet is mutat jellemző példát. *Stanescu Imre Vazul*, aki az aradi románságnak egy időben vezető alakja volt, ugyanekkor az aradi függetlenségi pártnak a városatyá-választások alkalmával — a második kerületben hivatalos jelöltje volt.

Ezek tehát magyar pártoknak, a Deák-pártnak, a balközépnek, a szabadelvű pártnak, a függetlenségi pártnak tagjai voltak. Ezzel a ténynyel most két kérdést szegezünk szembe. Árulóknak, nemzetiségi érzésükhöz hűteleneknek tekintették őket a románok ezért? Lehetetlen; hiszen a legtöbbjük a románságnak népszerűségben vezető emberei közé tartoztak. *Cozma Partent*, *Goldis Józsefet*, *Gurbán Konstantint*, *Stanescu Imre Vazult* egy román se tekintette magánál kevésbé jó románnak, annál kevésbé ilyéfalvi *Papp Györgyöt*, aki a nemzetiségi pártnak elnöke lett. Most a második kérdés kerül előtérbe: hát ezek a magyar pártok áldoztak-e valamit programjukból, magyarosító törekvéseikből, azoknak a román képviselőnek kedvéért, akik a kötelékükbe léptek? Deák Ferencről ezt aligha meri valaki föltenni. *Tisza Kálmánnál* keményebb nemzetiségi politikát Magyarországon egy kormányelnök se folytatott. Ő darabolta föl Zarándvármegyét, amely a román szeparatistikus törekvéseknek megtestesítője volt, s ő csinálta meg a választást, amely után a nemzetiségi párt a passzivitásra fanyalodott. Az *Irányi Dániel* vezette függetlenségi pártot se lehet azzal vádolni,

hogy ilyéfalvi *Papp György* kedvéért a kurucságából engedett volna.

Hozzáteszünk még valamit. Az időben, amikor ezeknek a román képviselőnek egy része a magyar pártokban helyet foglalt, volt külön román nemzetiségi párt is, *Babes Vince* és *Mocsonyi* vezetésével. Es e külön szervezkedésnek ellenére a románok megmaradtak a magyar pártokban, ami ma szinte elképzelhetetlen. Mindössze az egy *Burdia Szilárd* van az alkotmány-pártban; őt is, legalább a látszat szerint, inkább egyéni érdekei tartják ott, mint a meggyőződés erőssége.

A régi magyar pártok ezekkel az emberekkel küzdöttek a túlzó nemzetiségi ellen, s amint a példák mutatták, sikerrel. Persze, egy szin román kerületben *Kardos Árpáddal*, meg *Gabányi Miklóssal* nem lehet nemzetiségi jelöltet levetni.

A változásnak megfejtése az, hogy a régi magyar pártok, hazafiságuk fölaldozása nélkül, tudtak módokat találni arra, hogy a nemzetiségi vezetők, legtekintélyesebb és legnépszerűbb embereit magukhoz vonják. Ma egyszerűen elképzelhetetlen, hogy például a függetlenségi pártban román képviselő üljön. A párt programja akadályozza ezt. Alig hihető. Ha a függetlenségi párt programja nem volt akadály arra, hogy ilyéfalvi *Papp György* az alelnöke legyen, akkor, amikor ez a párt ellenzék volt, — hát annál kevésbé lehet akadály most, amikor a függetlenségi pártból kormánypárt lett. Nem is a program az oka. A függetlenségi párt mai emberei a nemzetiségi kérdést nem használták egyébre, mint-hogy a népszerűségüket köszörüljék vele. *Apponyi Albert* gróf járt elől ebben példával, a mikor megállapította, hogy nemzetiségi kérdés — nincs. Sajnos, a belényesi választás is rácsafol erre, hogy igenis van. S amit *Apponyi* frázissal kezdett, azt *Nagy György*, *Somogyi Aladár* és egyéb politikai nagyságok a fütykös-sel és a duhaj szóval, brutalitásokkal folytatják. Szóval: a függetlenségi párt, anélkül, hogy valójában sovíniszta politikát folytat, elrekeszti magától a nemzetiségeket, még azokat is, akik különben nem hajlanának a *Miháli Tivadarék* programja felé. És ezért tartozik a lehetetlenségek közé, hogy valamely román függetlenségi programmal föllépjen. Miután pedig a románok által benépesedett kerületben mindig több a valószínűsége, hogy román embert választanak, mint az, hogy magyart, — a vége az, a mi a belényesi kerületben történt, hogy nemzetiségi párti képviselőt választanak. Így növekszik a nemzetiségi párt, amíg olyan erős lesz, hogy a koalíció csak engedményekkel fog vele boldogulni, amint az most a horvátokkal történik.

Igy jutunk el a szájhösködéstől a pak-tumokig. Szinte kikerülhetetlen követke-zése lesz ez az eseményeknek.

A függetlenségi pártban különben föl-csillant a belátás, hogy mégis jobb lenne a régi módszerhez visszatérni. A népisko-lai törvény tárgyalása alatt *Teleki* Arvéd gróf, az ujvidéki képviselő elmondta, hogy a nemzetiségi képviselők a magyar pár-tok kereteiben is folytathatnák működésü-ket, tehát a közeledést kellene keresni. Volt is szó már valamely tárgyalásokról, de a függetlenségi párt, erősebb voltának tudatában, gőgösen azt izente: igen, de a nemzetiségiék jöjjenek! És ezen az etti-ke-kérdésen minden közeledés megtörtött.

A régi Deák-párt, a régi balközép, a szabadelvűpárt, sőt a régi függetlenségi párt tudta a módját, hogyan kell a nem-zetiségek vezető embereit — a nemzeti-ségi párttal szemben is — magukhoz kap-csolni. Amugy kevesebb érvényesülése volt a politikai fenegyereknek, de egész-ségesebb irányokba terelődött a nemzeti-ségi kérdés. Mert a mikor valamely nem-zetiségeket illető törvény készült, az so-hase okozott komplikációkat, amikor a pártok a hozzájuk tartozó nemzetiségi kép-viselőkkel azt előzően megbeszélés alá vették.

Igaz, hogy azóta a helyzetet régibb és újabb dolgok elmérgesítették. De végkép elrontva nincsen az. A föntieket pedig a koalíciónak nem árt komolyra venni, még mielőtt néhány kerületben leverik, min-den csendörkoncentráció ellenére a Luká-csiuk a Kardos Árpádokat.

TÁVIRATOK.

A pétervári merényletpör.

Pétervár, augusztus 27. A hadbíróóság befejezte a merényletperben a vádlottak kihallgatását, mire megkezdődtek a per-beszédek. Az első ügyész a vizsgálat alapján arra konkludált, hogy vádlottak vétkesek abban, hogy az uralkodó élete ellen összeesküvést szöttek.

Az élőhalott.

Irta: Jeanne Marnl.

(Tavaszi; délelőtti tizenegy óra, remek szép idő.)

Alberta (harmincéves).

Pierre (harmincha éves).

Kocsis (hatvanéves).

Pierre és *Alberta* együtt jönnek ki a Rue de Berri egyik házából. *Kocsis* áll a ház előtt. *Alberta* beül. *Pierre* egész halkán néhány szót vált a kocsissal.

A kocsis: Értem! (Sietve *Alberta*-ra pillant; lovát megsiklandja ostorával; a kocsis elindul.)

Alberta: Mit mondtál neki?

Pierre: Kinek?

Alberta: A kocsisnak.

Pierre: Megmondtam neki a címet.

Alberta: Egyebet nem?

Pierre: Nem!

Alberta: Azt hittem, hogy — mintha...

Pierre: Mit?

Alberta: Semmit! Csalódtam. (Csend.)

Alberta (ujra): Mily szép ma az idő! Mily gyönyörű a reggeli napfényben a Champs Élysées! Oh! Mily illat! Mondd, *Pierre*, miért nem ültünk nyitott kocsiba?

Pierre: Nem találtam.

Alberta: Mint rendszeren, a mikor szép idő van; csak esett volna az eső! Bocsdásd le kérlek az ablakot, hadd tóduljon be a friss levegő.

(*Pierre* mindkét oldalon lebocsájtja a kocsis ablakát.)

Alberta (kihajolva): A levegő enyhe...

Kirabolt községi pénztár.

Eltűnt hatezer korona.

Letartóztatták a községi pénztárost.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Magyarcsanádon vakmerő módon rabolták ki a községi pénztárt. Éjjel betörték a község házára és a pénztár fölfeszítése után 6201 korona 96 fillért vittek el ösmeretlen tettesek. A nagy föltűnést keltő rablás vizsgálatára Szegedről hét-főn ment ki *Márton József* dr. helyettes vizsgálóbíró.

A csendőrség jelentése szerint a község házában este 6 órakor rendes szokás szerint bezárták a pénzszekrényt, aztán a szolga kis-pörte a hivatalos helyiséget és ő is elment. A község házában az éj folyamán csak az éjjeli őr volt jelen. Valószínű, hogy ez is elaludt és nem vette észre a rablók munkáját, mely teljesen zavartalan volt, mivel a község háza, va-lamint a Wertheim-szekrény airtáját álkulcs-csal nyitották ki.

Reggel a községi jegyző és mindazok, kik-nek a község házában volt dolguk, 8 órakor je-lentek ott meg. Már jó ideig ott volt a jegyző, segédjegyző és a községi bíró, midőn észre-vették, hogy a Wertheim-szekrény föl van nyitva és hogy annak egész tartalmát, mely 6201 korona 96 fillér volt, elvitték. Sem a község háza, sem a Wertheim szekrény airtáján a feszítésnek vagy a legkisebb külérőszaknak semmi nyoma.

A községi jegyző a vakmerő rablásról azon-nal értesítette a csendőrséget és *Thaisz Géza* központi járási főszolgabíró. A nyomozást *Thaisz Géza* főszolgabíró az apátfalvai csendőr-örsszel vezette.

Hét-főn ment ki a sürgősen beterjesztett iratokkal Magyarcsanádra *Márton József* dr. Szegedről és rövid ideig vizsgálat után a nyo-mozásnak *szenzációs fordulata lett*.

Már a csendőrség nyomozása közben fel-tűnt, hogy az airtót is meg a pénzszekrényt is úgy nyitották ki, hogy a sérülésnek nyoma se

oh... milyen enyhe! Ma olyan szép lesz künn a fa'un!

Pierre: Igen, Aztán meg annak is örülök, hogy pár napra el akarsz menni *Michel* doktor-hoz. Az nagyon ügyes ember és kitűnően fog kezelni.

Alberta: Nekem nem kell se orvos, se ügyes kezelés. Nem vagyok én beteg. Tudom én jól, mi a bajom. Egy kis pihenő kell a zöldb-en. Ha *Michel* doktor, a te barátod mást is akarna velem tenni, elkergetem — ezt meg-mondom neked nyitán. Nyugalom, fa, virág, ez minden, a mi nekem kell és alapjában véve mégis olyan kevés.

Pierre: Látod és ezt *Michelnél* mind meg-találod. Háza gyönyörű. Egy nagy síkság kö-zepén van, hatalmas rétek, folyó vagy inkább patak, melynek kristálytiszta vize. Aztán meg a remek erdők... majd meglátod.

Alberta: Megfulok az erdőben... Az er-dőbe sohasem fogok elmenni. A szabad mező-ket szeretem; ott leülök egy fa alá és elnézek messzre a síkon; oh, hogy szeretem a síksá-got... fölötte a végtelen mennyboltozat és a m szze messze szemhatár.

Pierre: *Michel* háza magaslaton fekszik.

Alberta: Oh, ez szép! Reggelenként majd kinyitom az ablakaimat és nézem, mint kél a nap. Láttad már valamikor, mily lassan, mily ünnepélyesen emelkedik? A mikor az-án fenn van az égen és olyanná fejlődött, mint egy vérpiros virág, így szólok hozzá: „Nos, tedd hát kötelességedet: dolgozzál, dolgozzál! Most, most aludni akarok!” Bevonom ablakom fű-gönyeit, lefekszem ágyamba és alszom...

volt látható. Az is föltűnő körülmény volt, hogy az éjjeli őr semmi zajt nem hallott. Ehhez járult még az, hogy a vizsgálóbíró előtt a köz-ségi pénztáros zavaros feleleteket adott, *Mautska* Gyula pénzügyi segédtitkár pedig gyanusnak találta a községi pénzkezelést. Mindezek alap-ján *Márton József* dr. vizsgálóbíró rendelkezé-sére a községi pénztárost letartóztatták.

Ez a letartóztatás a magyarcsanádi rablás dolgát új irányba tereli és nem lehetetlen, hogy a pénztáros letartóztatását más letartóztatások is követik. Magyarcsanád községben a nagy összeg eltűnése és a pénztáros letartóztatása miatt roppant nagy az izgalom.

Csaló a kirakatban.

A józan és a részeg.

Becsapott kereskedő.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, augusztus 27.

Érdekes csalás foglalkoztatja néhány nap-óta a budapesti rendőrséget. E hét elején tör-tént, hogy *Kaufmann* J. Sándor királyutcai ke-reskedőnek betörték a ki akatát. A baleset kü-lönös körülmények között történt. Egy urias külsejű fiatal ember nézegette a kereskedő ki-rakatát, s amikor látszólag belemélyedt az üveg-tábla mögött fölhalmozott cikkek szemlélésébe, egy részeg atyafi *beletaszította a kirakatba*.

A hatalmas üveglap csörömpölve hullott le az utca kövezetére, míg az ifju elterült a kira-katban. *Kaufmann* megrémülve rohant ki az utcára és felelősségre vonta a nyájas idegent, aki semmivé pocskolta a kirakatát.

— Követelem, hogy az okozott kárt meg-térítse! — szólt izgatottan a fiatal emberhez, a ki nagynehezen kievickélt a kirakattól.

— Ilyen lehetetlen kívánsággal ne zaklas-son, — felelte az ifju, — mert ön igen jól látta, hogy az egész dolog véletlenségből tör-tént. Én a kirakatban gyönyörködtem, amikor valami részeg gazember belém botlott és neki lökött az ablaknak. Igazán nevetséges volna, ha ennek én adnám meg az árát.

— Én semmit sem láttam! — kiabált *Kaufmann*, — csak annyit tudok, hogy ön he-

Aludni fogok mosolyogva, boldogan, mivel én alhatom és a napnak dolgoznia kell.

Pierre: Hát olyan nagyon fáradt vagy, kedvesem?

Alberta: Ah, ez több fáradságnál: én... de nem félsz, nem aggodol majd, ha megmon-dom mi vagyok?

Pierre: Nem.

Alberta: Akkor hát miért nézesz úgy reám? Miért nézed a járókelőket? Van valami különös rajtam? Csunya vagyok, nevetséges? Beszélj hát!

Pierre: Ne kiabálj! Nagyon szép vagy! Csak ne kiabálj!

Alberta: De hiszen nem kiabálok. Hallgass rám, titkot akarok neked elárulni... Ugy-e, most már egészen csendesen beszéllek? Senki sem hallhatja, mit beszéllek. De ki is hallhatná a kerekék zajában? Hald, *Pierre*. Már több vagyok, mint fáradt! En... de ne félj!... En halott vagyok.

Pierre (megtört hangon): Szegény kicsi *Albertám*, szegény, szegény feleségem!

Alberta: Oh, én már régen halott vagyok, már több, mint egy éve. Csak mert olyan nagy-on erőt vettem magamon, látszott úgy, mintha élnék... Ez különös, nemde? Egy csöppet sem csodálkozol azon, amit elmondtam neked?

Pierre: Nem, mindezt tudtam.

Alberta: És tudod azt is, hogy mely pil-lanatban szüntem meg élni?

Pierre: Ne beszélj erről... Annyira fel-izgatod magad!

Alberta: Epenséggel nem! Tévedsz; az nincs rám hatással. Akkor szüntem meg élni

vert a kirakatomban s így ön zuzta be az üveget. Vagy megtériti a káromat, vagy rendőrért küldök!

A jelenetnek egyre több nézője akadt s a fiatal ember idegesen, izgatottan nézett körül. Majd úgy tett, mintha szólni akart volna. De Kaufmann résen volt és megragadta a kabátját.

— Látom már, hogy ön nem méltányos ember, — szolt a pechos ifju szomoruan, — és botrányt is képes okozni. Ezt elkerülendő, inkább fizetek önnek valamit.

Aztán bementek az üzletbe, ahol megkezdtek az alkudozást. Kaufmann háromszáz koronát követelt, a fiatal ember pedig száz koronát ajánlott, s az egyezkedésnek az lett a vége, hogy kétszáz koronát préselt ki a kereskedő.

Az ismeretlen ember ezer koronás bankjeggyel fizetett és Kaufmann, akinek alig volt kára, mert az ablak biztosítva volt, — látható örömmel olvasta le neki a visszajáró nyolcszáz koronát. A fiatal ember morgott még valamit, úgy tett, mintha fenyegetőznék, s aztán dühösen elrohant.

Hogy hová, azt szeretné mostan tudni Kaufmann is, a rendőrség is. Kiderült ugyanis, hogy az az ezres bankjegy, amelylyel a fiatal ember fizetett, hamis. Ebből a szomorú fölfedezésből pedig kétségtelenül megállapítható, hogy az állítólagos részeg ember összejátszott az ifjával, aki ilyen furfangos módon adott tul a hamis ezresen.

A ravasz csalókat keresi a csendőrség.

Elkobozni!

A szimuláns pénzhamisító.

Inkább tébolyda, mint fegyház.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 27.

A budapesti rendőrség tegnap nagyarányu pénzhamisítást leplezett le és az egyik tettest, *Schubert* Józsefet letartóztatta. Ma ez a bűnügy érdekes epizóddal folytatódik. Tegnap késő éjszaka ugyanis a Nagymező-utcában egy jól öltözött férfi keltett nagy feltű-

nést. A férfi egy estilapot lobogtatott a kezében és nagy hangon, összevissza kiabált:

— Ez mégis skandalum! Engem, a becsületes embert így meghurcolnak. Egy szó sem igaz abból, amit rólam irnak!

Ezzel berohant a Minta-szállodába. Ott dühöngeni kezdett s az összecsdült pincéreket, kapust kergetni kezdte.

— Menjetez azonnal és kobozzatok el minden lapot!

A népes környéken nagy feltűnést keltett a különös viselkedésű ember. Több száz ember futott össze a lármára, majd rendőr érkezett és bevitték a lármás embert a főkapitányságra. Itt folytatta összefüggéstelen kiabálását.

— Kérem, kobozzanak el minden ujságot, mert rólam gyalázó cikket irtak.

— Hát ki maga? — kérdezték a rendőrségen.

— Én Strázsa János vagyok! Azt irták rólam, hogy pénzt hamisítok. Ez nem igaz. Azt irták rólam, hogy Esztergomban elfogtak. Amint látják, ez sem igaz.

A rendőrségen megállapították, hogy a furcsa ember tényleg *Strázsa János*, aki viselkedésével azt a gyanut akarja kelteni, mintha elmeháborodott volna. A rendőrorvos megállapította, hogy egyáltalán nem örült, csak szimulál és így akar megszabadulni a büntetéstől. Egyelőre őrizet alá vették és most megfigyelik.

A rendőrség a napokban egy másik pénzhamisító bandát is elfogott, még mielőtt megkezdte volna a működését. Ennek a bandának a feje egy volt csendőr. A minap *Várgedén* letartóztatták *Vajai János* 36 éves utazót és *Andrejko Lajos* élelmiszer kereskedőt, akiknél hamis öt koronásokot és pénzhamisításhoz szükséges anyagokat, szerszámokat találtak. *Vajai* és társa Budapestről érkeztek *Várgedére*. Megállapították, hogy a két pénzhamisító Budapesten a *Ranolder-utca 27/a* szám alatt özv. *Kiss Józsefné* született *Ovardics Mária* varrónőnél lakott.

A rendőrség itt házkutatást tartott és témérdek öntvényt, fényképet, bankjegytárazatot, vegyi szereket, gépeket és egyéb pénzhamisításhoz szükséges eszközt találtak. Nyilvánvaló lett, hogy *Kissné* is részes a pénzhamisításban. Erre a rendőrség őt is letartóztatta. Elfogták

még *Kovács Lajos* csavargót is, aki nemrég került ki a toloncházból. Róla is bebizonyult, hogy tagja volt a pénzhamisító bandának.

A bünszövetkezet feje *Vajai János*. Érdekes multu ember. Csendőr volt, de feljebbvalója ellen fegyvert emelt. Ezért *nyolc évi fegyházra ítélték*. A mult év elején feltételes szabadságot kapott. *Andrejko* sem közönséges ember. A *Szvetenay-utca 27.* szám alatt fűszeres boltot nyitott és élelmiszerekkel kereskedett a vidéken. A mult évben már állott pénzhamisítás gyanuja alatt, de akkor nem tudták rábizonyítani.

A kisjenői gyermekrablás.

Gyermekkedvelő vadházaspár.

Cigányok a törvénszék előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Hat héttel ezelőtt történt, hogy *Kisjenőn* egy *Balla Rozália* nevű cigányasszony és a vele vadházasságban élő *Dudás András* elrabolták *Kovács Flóra* kisjenői parasztlgazda másfél éves gyermekét. A kisjenői gyermekrablás híre alaposan felfujva a fővárosi sajtóba is belekerült, s hamarosan az a hír terjedt el, hogy *Kisjenő* környékén több uri gyermeket raboltak el a kóbor cigányok.

A nyomozat egyideig szintén ebben az irányban folyt, mert a gyermekrabló cigányoknak *Kisjenőn* nyomaveszett. Három napi fárasztó hajsza után végre megállapította a csendőrség, hogy *Balla Rozália* és *Dudás* a gyermekkel az *Arad* melletti csálai erdőben rejtőznek, ahol még aznap el is fogták őket. A vizsgálóbíró előtt *Balla Rozália* azzal védekezett, hogy a gyermeket találta, s azért vette magához, mert nemrég egy hasonlókoru gyermeke halt el, akit sehogy sem tud nélkülözni. Védekezését azonban nem fogadták el, s a vakmerő asszony *Dudással* együtt az aradi kir. törvénszék börtönébe került.

A nyomozat során azután kiderült, hogy *Balla Rozália* a gyermeket *Kovács Flóránétól*, aki süket és jómagával tehetetlen asszony, egyszerűen elvette s *Kisjenőről* azonnal eltávoz-

... várj csak ... épen december 19 én ... Este, amikor Julien elutazott.

Pierre: Hallgass! Hallgass! Az Istenre kérek!

Alberta: Visszajöttem haza, aztán veled s a gyerekekkel asztalhoz ültem. Emlékszel? Egy szót sem szoltam és nem ettem ... Különös lehetett akkor a szemem, mert mindnyájan olyan ijedten néztetek rám. De nem birtam többé a szememmel, nem engedelmesskedtek többé nekem ... Azt csinált, a mit akart, egészen önállóan! Es mig a testem legs ivesebben kinyújtózott volna, hosszan-hosszan — a föld alatt — arra kényszerítettem, hogy járjon, jöjjön, menjen, látogatásokat fogadjon ... A mikor a testemet megfürösztöttem és illatszerrel megmostam, mindig olyan nevetésre való kedvem támadt ... Milyen furcsa, gondoltam magamban, egy hullát fürösztetni és illatossá tenni. Ha az emberek ezt tudnák. De senki sem sejtett semmit. Sőt még bókkoltak is: „Oh, még sehasem volt ilyen elragadó!” Oh, és a barátndöm: „Julien igylátna, bizonyára beléd szeretne.” Képzeld, ezt merték ők nekem mondani. Ugy-e *Pierre*, ti férfiak nem szerettek másodsorú oly nőt, akit már egyszer meguntatok? De mi bajod? Sirsz?

Pierre: Nem!

Alberta: Ne sirj! Sohase sirj! Ez untatja az embereket Fásulttá teszi a részvétüket. Én tapasztaltam ezt. Lásd, amikor még nem haltam meg, olyan sokat, olyan keservesen sirtam, amikor láttam, hogy Julien, akit imádtam, hazudott és megcsalt ... Oh, fájt, keservesen fájt, hogy meg kellett vetnem őt és

mégis szerettem határtalanul. Ennél keservebb kin nincs. Nem képzelhető, szegény *Pierre*, hogy ez milyen nagyon fájt! Ezt át kellett élnie annak, aki meg akarja érteni ...

Pierre: Add ide a kezedet, a te édes kezeckédet! Ne igazsd magad annyira. Nézz rám, nézz a te férjedre, a te öreg jó *Pierredre*. Így, így. (Gyöngéden megsimogatja a nő haját.) Jó lesz, ugy-e babuskám? Hallgatni fogsz arra, a mit *Michel* doktor mondani fog neked?

Alberta: Engedi majd, hogy aludjam?

Pierre: Bizonyosan. De valami új módszert akar rajtad alkalmazni, amely az ő találmanya.

Alberta: Nem, nem, nem! Ezt nem akarom.

Pierre: De édes, hiszen még nem tudod, mi az; ne mond már előre: „azt nem akarom!” Ez nem okos dolog. Meg akarom neked magyarázni azt a kurát, nincs annál egyszerűbb és okosabb. Ha engeded, hogy alkalmazák rajtad, a magad meglepetésére egy reggel egészségesen ébredsz és boldognak, újraéledtnak érzed majd magad. Eni fogsz, mint akkor, emlékszel még, akkor, amikor eljöttem hozzátok, édes szülőházadba, *Louveciennesbe* és apádtól megkértem a kezedet.

Alberta: És ez a szegény szívem, amely most olyan nehéz, mintha márványtömböt hordanék magamban, újra megkönnyebbül?

Pierre: Oh, oly könnyű lesz, mint egy kis gyermek szive.

Alberta: És Julien emléke? Mit csinál a doktor Julien emlékével? Azt is új életre fogja kelteni?

Pierre: Nem! Ezeket a rossz órákat el fo-

god felejteni, elfelejted, mint a hogy a lázálalmokat is elfelejtjük. Olyan leszesz, mint amilyen voltál, mielőtt azt az embert ismerted és szeretted.

Alberta: De nem tartasz attól, hogy elvesztem az eszemet, ha föltámadok? Tudod, inkább halott akarok lenni, mint örült. Most nem félek senkitől, mert hiszen úgy teszek, mintha élnék. De ha örült lennék! Oh, az borzalmas lenne! (Kitekint a kocsi ablakán.) *Pierre*, hol vagyunk?

Pierre: Nemsokára ott leszünk. Látod amott azt a nagy vasrácsos kaput?

Alberta: Igen.

Pierre: Ez az.

Alberta: Ilyen közel *Páris*hoz? És itt folyó van, meg rét, meg erdő és nagy síkság?

Pierre: Igen. Ez egy régi kastély, amelyet *Michel* a betegek számára rendezett be.

Alberta: Milyen betegek számára?

Pierre: Fáradt, kimerült betegek számára, akiknek nyugalomra és békére van szükségük. (A kocsihoz): *Kocsis*! majd csönget és behajt a kapu alá.

A kocsis: Tán segítsek én is, ha nem akarna kiszállni?

Pierre: Köszönöm, nem.

Alberta: Mit mondott a kocsis neked?

Pierre: Semmit.

Alberta: Ugy! Azt hittem mondott valamit. Bizonyára megint csalódtam ... (Nem szól többet; gondolkozva, mereven tekint maga elé. Néhány perccel később a kocsi behajt a rácsos kapun, amely tompa robajjal csapódik be utána.)

ván, napokig bujkált, míg a családi erdőben elfogták.

Az aradi kir. törvényszék a gyermekkedvelő vadházaspárt ma délelőtt vonta felelőségre. Balla Rozália és Dudás tagadták, mintha a gyermeket rabolták volna s miután ezt ellenük minden kétséget kizárólag bizonyítani nem lehetett, az ügyész *családi állás ellen elkövetett bűntett* miatt kérte a vádlottak megbüntetését.

A törvényszék ez alapon ki is mondotta a vádlottak bűnösségét s Balla Rozáliát és Dudás Andrást *négy-négy heti fogházra ítélte*. Az előzetes letartóztatásban eltöltött fogsággal a törvényszék a gyermekrabló cigányok büntetését kitöltöttnek vette s azonnal szabadlábra helyezte őket.

Bankigazgatók háborusága.

Lázár kontra Goszthonyi és viszont.

A szigorú társdirektor.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 27.

Van Budapesten egy igen kis bank, amely arról nevezetes, hogy igen hosszú neve van és igazgatóik nemcsak egymással, hanem gyakran a különböző hatóságokkal is hadilábon állanak. Az egyik direktort, Lázár Istvánt nem kell hosszasan bemutatni. Ismeri őt az egész ország annak a váltómanipulációnak révén, amelynél egy kegyelmes asszonynak, *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszter nevének is juttattak szenvedőleges szerepet. A másik igazgató, *Goszthonyi Géza* pedig már *ült* is — igaz, hogy csak kétnapot — éppen direktor társa panaszára és jóvoltából.

A két haragos igazgató ma ismét találkozott a törvényszéki csarnokban, ahol a változatos kedvéért egy Goszthonyi kontra Lázár rágalmozási pört tárgyaltak.

A tárgyalásról és a bűnügy előzményeiről az alábbi távirati tudósításban számolunk be:

A Gazdasági-, Kereskedelmi- és Iparbanknak két igazgatója van: *Goszthonyi Géza* és *Lázár István*. Eleinte valahogy megfértek egymás mellett a két igazgató, de utóbb közöttük az ellenségeskedés, főképpen családi bajok miatt. Ebből kifolyólag Lázár a kollegáját, mialatt ez valahol a vidéken tartózkodott, több büntető feljelentéssel támadta meg s a panaszok alapján a rendőrség, miután látszólag súlyos visszaélésekről volt szó, *letartóztatta Goszthonyit*.

Az eset nagy feltűnést keltett, de legjobbban meglepte magát Goszthonyit, aki tudta, hogy egyáltalán nem tett rossz fát a tűzre. Az ártatlansága ki is tűnt rövidesen s az ügyesség, alig két napi fogvatartás után, *szabadlábra helyezte*.

Most Goszthonyi lépett fel Lázár István ellen, aki annak idején csalás, sikkasztás és okirathamisítás címén jelentette volt fel. Panaszt emelt pedig ellene *hamis vád és rágalmozás* miatt, mire a büntelőjárásbíró *elítélte Lázárt tizennégy napi fogházra*.

Lázár megfelebbezte az ítéletet és felebbezésével ma foglalkozott a büntető törvényszék egyik tanácsa *Saly* bíró elnöklése mellett. A törvényszék meghallgatva *Dushegyi Gyula* dr. védő beszédét, Lázárt *felmentette*, még pedig azért, mert nem valótlán vádakkal illette Goszthonyit, hanem büntetendő cselekménynek nézett olyasmit, ami ha meg is történt, nem volt büntethető.

A kuria — Darányi ellen.

A szocialista telepesek.

Az igazság — Szilágyi Dezső-falván.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Bácskában, a Duna mentén alakult néhány esztendeje egy kis telepes község, a melyet Szilágyi Dezső nevével kereszteltek el. Az erdőirtás helyén született falu révén kellemetlensége támadt *Darányi Ignác* földművelésügyi miniszternek. A kuria egyszerűen megsemmisítette a miniszternek azt a jogát, hogy a neki nem tetsző telepektől — például szocialistáktól — a telepes földet elvehesse. A nevezetes jogesetek részletei ezek:

A telepítésről szóló 1894. évi V. törvény cikk 18. szakasza értelmében a telepes földet csak az olyan telepestől lehet elvenni, a ki a vételár részleteivel két év óta hátralékban van.

A kincstári hatóságok azonban a települőkkel külön szerződést kötnek. Ennek az úgynevezett telepítési okiratnak 20. pontja így szól:

„A kincstárnak joga van az oly telepest, aki *izgágáskodik* vagy a telepesek között *egyenlenséget idéz elő*, vagy oly viselkedést tanusít, amely a telepesek közötti *egyetértést és összhangot megzavarja* s a telepítvény fejlődésének és az összeség érdekeinek kárára van, a telepesek *scrából kirekeszteni* s a telepítvényi birtokot *viszavenni*, illetőleg a fentebb körülírt elővásárlási joggal egyező visszavásárlási jogot érvényesíteni. Annak megítélése és elbírálása, hogy a telepes viselkedése mikor ad jogot a fenti eljárásra, *kizárólag a m. kir. kincstár, illetőleg a földművelésügyi m. kir. miniszter urra tartozik*.”

Ez meglehetősen nagy hatalmat ad a földművelési miniszternek és a sorok közül ki lehet olvasni a tendenciát, hogy ezt a szakaszt a miniszter szükség esetén a szocialisták ellen fordítsa, a ki rá lehet leszelni, hogy a telepesek között az *összhangot megzavarja*.”

Egy ilyen eset történt a bácskai *Szilágyi Dezső falván*, a hol *N Lajos* telepest e pont alapján a zombori kincstári ügyészség ki akarta rekeszteni a telep birtokából s a szerződést megszüntetni.

Az ügy pörre került, amelynek során a kuria felülvizsgálata tanácsa a *kincstárt elutasította* és kimondta, hogy a telepestől a birtokot *viszavenni nem lehet*. A kuria ítéletének rendkívül érdekes indokolása a többek között ezeket mondja:

„A kincstár a telepessel szemben *csak úgy szerződés magánfél, mint a telepes maga*; magánjogi ügyleteiben pedig a kincstár is az általános magánjogi szabályoknak van alávetve. A telepítési okirat 20. pontjának intézkedései nem lelik alapjukat az 1894. évi V. törvényekben. A kizáróhatóságnak ebben a törvényben megszabott esetét a kincstár *nem sokszorozhatja* s a tulajdonosnak tulajdonától való megfosztását *csak az esetben* kötheti ki, amikor a törvény erre fölhatalmazta.”

Majd így folytatja:

„A telepes a kincstárral *nem mint az államhatalomnak vele szemben fenhatóságot gyakorló valamelyik képviselőjével* lép szerződéses viszonyba, hanem mint vele — magánjogi szempontból — *egyenlő jogú*, az állam magánérdekeinek képviselőjére hivatott *szerződés fél*. Itt nem állunk szemben az állami fenhatóságból folyó egyoldalú jogalkotó, vagy jogmegállapító intézkedéssel, amely az érdekelt egyén szerződéses hozzájárulásától függetlenül, sőt magánérdekeivel talán egész ellentétben történik. A szerződés, amely a kincstár és a telepesek között létrejött, *vagyoni jogi viszonyt szabályozó kétoldalú jogügylet*, amely semmiféle

vonatkozásban nem hozható kapcsolatba az állam feltétlen hatalmi körén alapuló hatósági joggal.”

A kuria ezen ítélete egyszerűen érvénytelené teszi a földművelési miniszternek önmaga által megállapított hatáskörét s jelentősen függetlenebbé teszi a telepeseket. Ezen a réven a kuria ítélete ezen a vidéken, ahol nagyszámú telepesek vannak, bizonyára érdeklődésre tarthat számot.

A néppárt marad.

Takarodó az egész vonalon.

Nem is akart kilépni.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 27.

Amitől mindenki félt, az csakugyan bekövetkezett. A magyar közvélemény és politikai világ őszinte sajnálatára a néppárt *nem válik ki a koalícióból*, hanem továbbra is ott terpeszkedik a koalíciónak — programjaik szerint legalább — liberális pártjai között. Maguk a kilépési akció vezetői annyira mennek a politikai szeméremtelenségben, hogy már a *kilépési szándékot is tagadják* és rövid emlékezetnek tettetésével úgy nyilatkoznak, hogy eszükágában sem volt a kilépés. A néppárti félhivatalos is egészen *tisztázottnak* látja már a helyzetet és hangoztatja, hogy a koalíciónak jelenlegi összetételében *együtt kell maradnia*. A *felelmetes* ellenzék tehát, aminek *Giesswein* még három nap előtt a néppártot hirdette, nem fogja magát a kormány elé vetni, hogy a saját „nemzeti” programjának megvalósítására törekedjék.

A néppártnak a koalícióban való megmaradásáról az alábbi tudósítást adjuk:

A néppárt nem válik ki a koalícióból! Bizonyossá lett ez a tegnapi pécsi katolikus nagygyűlésen, ahol tíz néppárti képviselő volt jelen, kik mindannyian váltig erősítették, hogy *szó se lehet a néppártnak a koalícióból való kiválásáról*.

Zichy Aladár gróf miniszter a pécsi püspök ebédjén tegnap határozottan kijelentette, hogy a néppártnak eszeágában sincs kiválni a koalícióból. A *Zboray* cikke csak egyéni nézeteket fejez ki.

Nyilatkoztak még *Pécsett Giesswein* Sándor és *Molnár* János, akik mindketten azt mondták, hogy *a néppárt kilépésére nincsen komoly ok*.

A függetlenségiök öröme tehát korai volt. A néppárt továbbra is zavarokat fog csinálni a koalícióban, ahol majd ezentúl is igyekszik elnyomni a liberális törekvéseket. Ebben eddig látható sikereket ért el, amennyiben a mostani kormány néhány reakciós alkotása tisztán néppárti befolyásra vezethető vissza.

Az „*Alkotmány*”, a néppárt hivatalos lapja ma már egészen más hurokat peng: tudni se akar a kiválásról.

„A mai nappal — írja az „*Alkotmány*” — ugyszólván tisztán áll a helyzet a néppártot és a koalíciót illetőleg. Szomattól máig oly fontos nyilatkozatok történtek, amelyek kétségtelené teszik azt, hogy a koalíció együtt marad mindaddig, amíg feladatát, amelyre vállalkozott, nem teljesíti. Hogy ezt a vállalt kötelezettséget mikor lesz képes teljesíteni, annak jóslásába nem bocsátkozhatunk. A közhangulatból, mely a lapokban, különösen a demokrata és liberális függetlenségi lapokban

nyilvánult meg, azt vehettük ki, hogy ezek a demokrata és liberális elemek igen óhajtának, ha a néppárt elvesztené a fejét és nyomban futva menekülne a koalícióból, de egyszersmind kivehetjük azt a sajnálkozást is, hogy emez óhajtásuk ezidő szerint nem következik be.

Oka pedig ennek a rájuk nézve szomorító körülménynek az, hogy a néppárt vezérei és a függetlenségi párt higgadt és súlylál bíró tagjai s így első sorban *Kossuth Ferenc*, a pártvezér, előbbrevalónak tartják az ország békéjét, a nemzeti erők konszolidált együttműködését és a vállalt kötelezettség iránti helytállást, mint mindezeknek kockára tételét.

Barabás Béla tegnap közölt kijelentésére az „Alkotmán” nagyon kevésbé szellemesen imígyen válaszol:

„Bajoson volna megállapítható ebből a harcias, de magnélküli puffogatásból, hogy a gyomai, aradi, nagyvárad, VII. erzsébetvárosi, avagy a nagykőrösi *Barabás Béla* mondta e?

A néppárt, amely teljesen homogén elemekből áll, nem állja útját annak, hogy a heterogén elemekből összeverődött függetlenségi pártból csoportos kiválások történjenek. S nem is tudjuk megérteni, hogy ezeket a heterogén elemeket mért alterálja szándékuk megvalósításában az, hogy a koalícióban van-e vagy sem? A függetlenségi párt belválsága nem a néppárttól függ, akár bent van a koalícióban, akár kívül. *Barabásék* tehát cselekedjenek szabad akaratuk szerint. A néppárt is halad a maga útján.”

Inzultált városatya.

Az elbocsátott munkás boszuja.

Merénylet a külhatárban.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Egy aradi munkás a napokban radikális módon állott boszút volt munkaadóján, amiért elbocsátotta állásából. A munkás a napokban megleste és tetteleg inzultálta volt munkaadóját, a törvényhatósági bizottságnak egyik tagját, aki a multban jelentős szerepet játszott a város közgyűlésein s a városatya választások alkalmával a negyedik kerületben a függetlenségi pártnak egyik vezető férfia.

A feltűnést keltő esetről tudósítónk az alábbiakat jelenti:

A város törvényhatósági bizottságának egyik iparos tagja, akinek a külhatárban virágzó iparvállalata van, nemrégiben elbocsátott szolgálatából egy szervezett munkást, amiért többi munkásait sztrájkra izgatta. Az elbocsátott munkás már régóta boszút forralt volt munkaadója ellen s napokig leselkedett reá, de nem volt alkalma vele találkozni.

A városatya két nappal ezelőtt kocsián bejárta a külhatárt, hogy a munkálatok felett felügyeljen. A munkás mindenütt nyomában volt, de nem merete megtámadni, mert attól félt, hogy a dolgozó munkások elfogják s akkor pórul járhat. A munkás tudta, hogy a városatya ki szokott hajtani a város határában bérelt földjére. Megvárta tehát, amíg a munkálatok feletti szemlét a városatya befejezi és kocsiával távozik a várostól.

A várostól körülbelül tíz percnyi járóföldre járt a városatya kocsija, amelyben csak ő maga ült és a bakon a kocsis. Ekkor a munkás meggyorsította lépteit, utólérte a kocsit, ennek hátsó részén felkapaszkodott és jobb kezével orozva olyan hatalmas ütést mért a mit sem sejtő városatyára, hogy ez a csapástól *kissé elkábult*.

Amikor magához tért és hátra fordult, egy alakot látott a város felé futni, akiben felis-

merete elbocsátott munkását. Ez több ízben visszafordult és öklével megfenyegette az inzultált vár satyát, aki a sajtó fájdalomtól segítségért sem tudott kiáltani.

Az orozva támadó munkás ütése olyan hatalmas volt, hogy a városatyának *orrán és száján megeredt a vér*. Ekkor megállította a kocsit és zsebkezdőjével megtörölte véres arcát. Meglepetve konstataálta, hogy a zsebkezdőben három zápfoga van, amelyek az ütés következtében estek ki.

A városatya azonnal haza hajtattott és elbocsátott munkása ellen megtette a bünyfnyítő feljelentést,

Hitelezők, sirjatok!

Megszökött banktisztviselő.

200,000 korona adósság.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, augusztus 27.

Regényírók számtalanszor megirták, hogy a pénz minden, hogy az egész világ az aranyborju körül forog. A legtöbb tragédiának indító oka a pénz, ez okozza romlását egész családoknak, szakít meg életpályákat, akaszt meg nagyrahivatott férfiakat karriérjuk kezdetén. Ezeket a közhelyeket abból az alkalomból ismétöljük, hogy egy fővárosi banktisztviselő száz ezrekre menő adósság hátrahagyásával *nyomtalanul eltűnt*. A nyomaveszett ember nem nyult idegen pénzhez, csupán barátait rántotta magával, akik nagyszegű váltókezességben állottak érte. Az aránylag kisfizetésű tisztviselőnek nagyuri passziói voltak s ezek természetesen temérdek pénzt emésztettek fel. Hogy hajlamait kielégítse, adósságokat csinált s miután már a pénzforrások kiapadtak, kerekét oldott. Fővárosi tudósítónk az esetről az alábbiakat táviratozza:

Mladaniczky Kálmán, az *Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár* tisztviselője nyomtalanul eltűnt a fővárosból. A takarékpénztárban nem jöttek szabálytalanságnak a nyomára. A banktisztviselő eltűnésének egyedüli oka az, hogy néhány esztendő alatt körülbelül *200,000 korona* adósságot csinált és nem tudott fizetni.

Az eltűnt tisztviselő mindössze 32 éves és 17 éve állott a pénzügyi szolgálatában. *Mladaniczky* sohasem törekedett arra, hogy előbbre jusson s így magyarázható meg, hogy ilyen hosszú szolgálat után is csak 2800 korona fizetése volt. *Mladaniczkynek grand seigneur-i* allűrjei voltak. Nem lumpolt, nem járt lóversenyekre, csupán nagyuri életmódot folytatott. Az ehez szükséges pénzt úgy szerezte meg, hogy barátaival váltókat íratott alá. Nemrégiben két kollegája *16,000 korona* erejéig állott jót érte.

Mladaniczky baráti viszonyban állott ifj. *Jarmatzky Sándor* dr. újpesti közjegyző helyettesével, akivel együtt legutóbb *44,000 koronát* vett fel váltóra. A váltót *Jarmatzky* nével is aláírták, akiről tudták, hogy 40,000 korona örökség vár rá. Csak így volt lehetséges, hogy ezt a nagy összegről szóló váltót leszámi tolták.

Az eltűnt banktisztviselő minden fővárosi pénzügyetnél érdekelve van. Egyes váltótartozásai 300–3000 koronáig rugnak, az összes tartozásai megközelítik a *200,000 koronát*.

A mult hónap közepén egy havi szabadságra ment. Augusztus 15 ikén visszatért szabadságáról, de nem foglalta el helyét a pénzügyetnél. A takarékpénztárnál feltűnt *Mladaniczkynek* hosszas távolmaradása s egyik kollegája tegnap felment a lakására. Itt azt a fel-

világosítást kapta, hogy *Mladaniczky* még e hó 17 ikén eltávozott és azóta nem tért vissza. Most már nyilvánvaló lett, hogy *Mladaniczky megszökött*. A takarékpénztárban azonnal megindították a vizsgálatot, amelynek során semmiféle szabálytalanságot sem állapíthattak meg.

Gyermekek réme.

Liliomtiprás az órásboltban.

Letartóztatott ékszerész.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

A szegedi kir. ügyészégi fogházba ma egy jó módú tekintélyes iparost szállítottak be Makóról. A letartóztatott embert *Goldner Nándornak* hívják és virágzó órás- és ékszerész üzlete van Makó egyik forgalmas utcájában.

Sötét bűnnel vádolják az ékszerészt. A környékbelieknek már régóta feltűnt, hogy az órásboltba naponként több 10–12 év körüli leányka fordul meg s ilyenkor a tulajdonos bezárja az üzlet ajtaját. A szomszédok leselkedni kezdtek, de sokáig nem tudtak meg semmit. Azok a kisleányok sem árulták el az órásüzlet titokzatos dolgait, akik ott megfordultak.

A napokban azonban egy öreg asszonynak, aki azért érdeklődik *Goldner* dolgai iránt, mert saját tizenkétéves unokája is többször volt az ékszerüzletben, — sikerült a titokzatos dolgot meglelnie.

Szombaton délután ugyanis az öreg asszonynak hírül hozták, hogy unokáját *Goldner* több kisleánnyal együtt becsalta a boltjába.

Az öreg asszony utánuk ment s az ablakhasadákon kiszemlélte az ékszerész üzelméit. Visszataszító, rut dolgokat látott. Leírni lehetetlen azokat a gyalázatosságokat, amiket a beteges vágyakozású ember cselekedett.

Az öregasszony rögtön jelentést tett az esetről *Horváth Aladár* dr. makói főkapitánynak, aki nyomban megindította a vizsgálatot. Ez azután megdöbbentő adatokat szolgáltatott az ékszerész ellen. Kltűnt, hogy a kereskedő hónapok óta üzte a liliomtiprást s számtalan áldozata van. A lelketlen ember a tapasztalatlan leánykákat pénzzel, cukorral édesgette magához. A vizsgálat megállapította azt is, hogy a beteg ember nem rontotta meg a gyermekeket, csak perverzítésre csábította őket.

A rendőrség az ékszerészt letartóztatta és tegnap beszállította a szegedi ügyészégi fogházba, ahol előzetes letartóztatásba helyezték.

Véregző honvédszázados.

Mészároltatott egy erdélyi községben.

Maniu képviselő sürgönye.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, augusztus 27.

Ma este a fővárosban, mint tudósítónk táviratozza, *Maniu Gyula* román nemzetiségi képviselőnek, a nemzetiségi klub tagjának egy távirata nyomán riasztó hírek terjedtek el. A képviselő egy fővárosi estilaphoz táviratot intézett, amelyben elmondja, hogy egy erdélyi románlakta községben egy gyalogos honvédszázad legénysége a százados parancsára valóságos pogromot vitt véghez. A hitetlennek látszó hír még nem nyert megerősítést s így alapos a gyanu, hogy az egész nem egyéb, mint rosszakaratu, éretlen felültetés.

Fővárosi tudósítónk a nagy port felvert esetről az alábbiakat jelenti:

Maniu Gyula román nemzetiségi képviselő Balázsfalváról ma a következő táviratot intézte a *Keleti Értesítő* című köznyomatoshoz és a *Budapesti Napló* szerkesztőségéhez:

Kisküküllő vármegyének Pánád községébe tegnap, e hó 25-ikén reggel 9 órakor katonaság érkezett, a csikszeredai 24-ik honvédegyalogezered 4-ik százada. A megérkezés után a tisztikar a görög katolikus iskolában felállított tisztieztendőbe tért, ahol megkezdtek a mulatozást és folytatták este 7 óráig. Ekkor minden jogos indok nélkül a százados, amikor kijött az étkezőből, a legénységet a *nép-mészárlására hívta fel*.

A felhívásnak persze foganatja volt. A katonaság mindenkit megtámadott az utcán, akit utjában talált és elvadultságában addig ment, hogy a már nyugalomra tért lakosság házaiba is behatolt és ott kiméretlenül *összekaszabolta* azokat, akik keze-ügyébe estek. A rögtönzött csatározásnak ez az eredménye: 6 halott, 15 súlyosan és 30 könnyen megsebesült.

Balázsfalván, 1907. augusztus 26.

Tisztelettel

Maniu Gyula képviselő.

A képviselő távirata érthető megdöbbenést keltett a fővárosban. Telefonáltak Balázsfalvára és Csikszeredára, hogy a hír valósága felől meggyőződjenek, de értesítés egyik helyről sem érkezett. Azután táviratot küldtek Maniunak, hogy a részleteket is közölje, Maniut azonban — úgy látszik — nem találta a sürgöny Balázsfalván, mert válasz nem jött a táviratra.

A magyarság veresége.

A belényesi harc befejezése.

A „drága” románok.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 27.

Belényesen, mint előrelátható volt, a nemzetiségi jelölt győzött óriási többséggel. A függetlenségi párt elkövette azt a hibát, hogy egy teljesen ismeretlen, románul nem értő embert léptetett fel egy oly kerületben, ahol a választóknak úgy is több mint kétharmadrésze oláh. A románok egyik legtehetségesebb vezető emberüket, Lukácsiu Lászlót küldték a harcba, aki ragyogó szónoki tehetségével és feltűnő szép külsejével egy csapásra meghódította a kerületet, melyet pedig a megyei hatóságok — nem éppen a román választók javára — egész katonai táborral alakítottak át. A belényesi választás tanulságul szolgálhat a függetlenségi pártnak arra nézve, hogy a helyi jelöltek ne igyekezzenek elnyomni mindenféle ismeretlen központi jelöltekkel, akik a legjobb esetben csak a választások anyagi oldalért tudnak garanciát nyújtani.

A választás befejezéséről az alábbi távirati tudósítás számol be:

(Bepöngyölitik a Kardos-zászlókat.)

A választás reggel négy órakor ért véget. A korteskedő függetlenségi képviselők és a többi nem helybeli kortesek már délután el-

utaztak, mert tisztában voltak azzal, hogy a függetlenségi jelöltnél nincsen semmi kilátása a győzelemre és biztosra vették, hogy az oláh nemzetiségi jelöltet vagy ezer szavazattöbbséggel fogják megválasztani. A magyar függetlenségi szavazók kitartóbbak voltak a korteseknél és éjjel tizenegy órakor még vártak sorukra. Csak mikor jobbról-balról felgyújtották a város széleit, ami úgy festett, mintha a szomszéd faluk égnének, akkor a választók is megunták a dolgot és otthagyták a választás színhelyét. De ha a magyarok végig kitartottak volna, akkor is megbukott volna a magyar jelölt, mert a román választók a lajstromban is abszolút többségben vannak és a jelölt személye nem volt alkalmas, hogy a román tábor megossza. A nagy fegyveres erő meg éppenséggel inkább bőszipte a népet, mint megnyugtatta.

(A választás befejezése.)

Lukácsiu László, a tegnapi nap hőse már éjjel 11 órakor nyugalomra tért Csordás János ügyvéd házában. Lukácsiu már este kijelentette, hogy fáradt és a választás végét nem várja be, mire Wallner Ödön választási elnök kijelentette László dr., a Lukácsiu párt bizalmi férfia előtt, hogy a mandátumot Lukácsiuinak postán küldi el, vagy ha a képviselő holnap érte jó a főszolgabírói hivatalba, ott átadja neki. Lukácsiu kérte, hogy a mandátumot postán kézbesítsék címére.

Éjjel 2 órakor nagy csöndesség volt mindenfelé. A választók nagy része elvonult, de azért a csendőség állandó készenlétben van. A püspökség csonkasi tanyájáról csendőséget kértek Markovits főszolgabírótól, mert attól tartanak, hogy az elvonuló szavazók felgyújtják a tanyát.

A második szavazatszedő küldöttségénél Györy Géza, a szavazatszedő küldöttség elnöke 3 óra 5 perckor kitűzte a zárórát. A választás eredményét fél öt óra tájban hirdette ki Wallner Ödön választási elnök. Kardos Árpádra legutolsóknak Schwimmer Márton dr. és Györi Géza szavaztak le.

A szavazás végeredménye:

Kardos Árpád	914
Lukácsiu László	1717

E szerint Lukácsiu nyolcszázhárom szavazattöbbséggel képviselővé választották. A kerületben mindenfelé nyugalom van.

A belényesi választás szomorú kudarcát sokféleképpen kommentálják. A nemzetiségiel közt azt a hírt terjesztették el a kortesek, hogy a kormány kétszázezer koronát küldött a választás céljaira s a román szavazók épp ezért szívesen magasra szabták követeléseiket. Akadt olyan román szavazó, aki 500 koronát is elkért voksáért s ezzel szemben a Kardos-pártiak 8 koronánál többet nem ígérhettek, de ezt is csak ígérték. A külövonatok, amiket a Kardos-párt járatott Belényes és Vaskóh között, többnyire üresen száguldottak be a pályaudvarra, volt azonban olyan gőzös is, amelyik 7 szavazóval dőcögött be. A román atyafiak alighogy a vonat lépcsőjére hágtak, megkérdezték a magyar kortest:

— Aztán mit kapunk?

— Nyolc koronát, atyafi.

— Kevés! — mondta a paraszt. És nyomban eldobta a Kardos-jelvényt, zöld galyat kért s ment a Lukácsiu-párti szavazók közé.

A választást hír szerint nemzetiségi és felekezeti izgatás címén a Kardos párt meg fogja petícionálni.

(A véresre vert alkirály.)

A lefolyt választásnak sok érdekes epizódja között az első helyen áll — amint már röviden megírtuk — Inger Szolimánnak, az exotikus Szomál egykori alkirályának kellemetlen ka-

landja, amelyet bizonyára sokáig fog őrizni a belényesi választás sötét emlékeként.

Ugy történt, hogy Inger Szolimánt rendkívül módon elkodvetlenítette a választás sorsa. Még déltájban megfordult a függetlenségi vezérkar hadiszállásán, a Virágh-féle cukrosboltban, ahol keserű szemrehányásokkal illette a párt vezető embereit:

— Nem jól intézték az urak a dolgot — fakadt ki az alkirály. Mindent eltűrték. Nem szabad annak megtörténni, hogy az állam fizetett tanítói és papjai izgassanak ellenünk.

A vezérek nem sokat hederítettek a kifogásokra. Nem is volt erre idejük. Fogta magát tehát Inger Szolimán és távozott. Elment az Egyetértés kávéházba, ahol mulató társaságra talált. Korda Andor, a magyarcsekel kerület képviselője, a kimpányi földesur volt ellenjelöltje muzsikáltatta magát. Vele volt Szöllösy István nyugalmazott esendőrhadnagy, a magyarcsekel főszolgabíró fia, Ardelean Jenő szombatsági lelkész és Aczél Károly fővárosi újságíró, az Egyetértés munkatársa. Inger Szolimán odaült a sirvavigadók asztalához. Busan iszogott, aztán a választásról kezdett beszélni:

— Nem jól van ez így — kesergett az alkirály — másképp csinálhatták volna.

Felkapta a poharát és az urak felé nyujtotta:

— Ugyis minden elveszett, éljen Lukácsiu!

A társaság megdöbben, de még ideje se volt, hogy a szavakat mérlegelje, az alkirály odaugrott a cigány elé. Duhaj kedvvel kiáltott a primásra:

— Huzd a Lukácsiu nótáját. Doina lui Lukácsiu!

Az urak felugráltak az asztaltól. Korda Andor rákiáltott Inger Szolimánra:

— Ne bolondozz, mert pofon verlek!

De ekkor már verte is a meglepett alkirályt a függetlenségi képviselő, akinek neve eddig mindig csak botránnyal kapcsolatban szerepelt a nyilvánosság előtt. Általános verekedés támadt. Ardelean Jenő széket ragadott s úgy rohant a kimpányi földesurra, Szöllösy István és Aczél Károly pedig ököllel verték az arcát, a fejét és rugdosták, ahogy erejük engedte.

Inger Szolimán kétségbeesetten kiabált Korda felé:

— Bandikám ne bánts, nem gondoltam rosszat, jót akartam.

Minden hiába volt. Az ütlegek hullottak, mint a záporosó. Az alkirály drága panamalakapját is széttepték s egy darabja Aczél hirlapíró kezében maradt. Végre is Inger kiverték a kávéházból, s ezenközben kiütöttek egy nagy üvegablakot, mely csörömpölve hullott az utca kövére.

A nagy lármára odaszaladtak a közelben tartózkodó tárkányi magyarok, akik átakarták venni további kezelésre a kimpányi uraságot, de szerencséjére közbelépett Kristóffy esendőrszázados és Bárdos Marcell függetlenségi kortesnek, az Aradon is ismert könyvügnöknek segítségével megmentette.

Ez a két ur közrefogta Inger Szolimánt és tépett, lerongyolt ruhájában elkísérte a Virágh féle cukrászdába, ahol már az esetnek hírért vették és ezért innen is kitudszkolták.

Inger Szolimánnak nem volt mit tennie, hát elpanaszolta megmentőinek az igazságtalanságot, ami vele történt:

— En jót akartam azzal, hogy éltettem Lukácsiu — mondta csodálatos meggyőződéssel.

Elmondta, hogy a széttepté panamalakapját 1000 koronáért vette, s most ez összeg ere-

jég pört indít bántalmazói ellen, akiket egy-től-egyig provokálni fog.

Bárdos Marcell elkísérte az emirt a falu végére, ott két csendőrrel kocsiba ültette s a birtokára szá lltatta.

Inger Szolimán emir ma tényleg provokálta mindazokat, akik őt tegnap tetteleg inzultálták.

(Lukácsiu ünneplése.)

Lukácsiu László ma délelőtt elutazott Belényesről. A román választók nagy ovációban részesítették Lukácsiuot, aki lelkes beszédet intézett a választókhöz. Pop C. István szintén beszédet tartott, melyben kintartásra buzdította a románokat.

Este 9 órakor az új képviselő Mihályi Tódor román nemzetiségi képviselő és Wallner Odön választási elnök kíséretében Nagyváradra érkezett. Számos román ember várta a pályaudvaron a képviselőt, akit hangos szetreszka kiáltással fogadtak. A pályaudvarról egy szalodába hajtatott, ahol megvacsorált, majd éjjel 11 órakor Nagybányára utazott.

Vajda Sándor román nemzetiségi képviselő ma vezércikket írt a *Lupta* ban. A cikkben Vajda a román nép egyik legkiválóbb fiának nevezi Lukácsiuot, aki személyében a román nép összes erőnyeit egyesíti.

(Glatz Antal a vereségről.)

Lukácsiu győzelme nagy elkeseredést keltett Nagyváradon és kutadják a magyarság vereségének az okát. Hir szerint Glatz Antal, Biharvármegye főispánja a múlt héten a belényesi kerületben járva az alábbi kijelentést tette:

— Nagyon restelem, hogy éppen az én főispánságom alatt kerül Biharvármegyéből az első oláh képviselő a parlamentbe.

A főispán, ugy látszik, már előre sejtette, hogy Lukácsiu győzni fog. A választás lefolyásáról hosszú jelentést tettek Glatz Antalnak, aki a belügyminiszter elé terjesztett kimerítő jelentést.

(Elvesznek a bihari kerületek.)

A M. Sz. munkatársa előtt egy függetlenségi politikus nyilatkozott a belényesi választásról. A függetlenségi politikus szerint a szerencsétlen jelölés volt az oka a vereségnek. A románok Bartha Ferenc ellen sem léptek aktivitásba s valószínűleg most sem léptek volna ki a passzivitásból, ha a függetlenségi párt megfelelő jelöltet állított volna. Két emberről lehetett volna komolyan beszélni. Erős Rezsőről, a nagyváradi latin szertartású püspökség jószágkormányzójáról és Salusinszky Imre hírlapíróról, aki a hazafias románság lapjának a szerkesztője.

Ezek azonban nem kellettek, hanem pénzes jelöltet állítottak, aki Bartha Ferenc költségeit megtéríti. Bartha ugyanis a kerületben 20,000 koronával tartozott. Ennek az összegnek megtérítésére Kardos hajlandó volt, ezért kellett őt jelölni.

— Emlékezni kell Aradmegyére, — folytatta a politikus. A nemzetiségiek előbb ott is csak egy kerületet hódítottak el, azután következett a többi. Ugyanígy veszedelemnek vannak kitéve a biharmegyei román lakosságú kerületek is. Belényes után következik Magyar-Cséke, Tenke, Élesd, sőt Margita is, mely félig román lakosságú. A magyar csékei kerület már most végleg elveszett, mert ebben olyan befolyásos ember fog győzni, mint Proxin Miklós esperes, aki ugyszólván uralja a helyzetet a kerületben.

Csák Cirjék a rendfőnökválasztásról.

Búcsú Aradtól.

Beszélgetés a volt provinciálissal.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

Az új rendfőnökkel való beszélgetés után az *Aradi Közlöny* egyik munkatársa ma felkereste Csák Cirjék dr. volt rendfőnököt, aki ma este a 7 órai vonattal érkezett Budapestről Aradra. Munkatársunk főleg aziránt érdeklődött, hogy milyen hatást keltett a választás eredménye a volt rendfőnökre? Csák Cirjék dr. leplezetlenül és készséggel nyilatkozott s bár némi keserűség kiért a hangján, elég részletességgel mondta el azokat az érzelmeket, amelyeket az új választás s ezzel kapcsolatban az Aradról való távozás felett érez.

Csák Cirjék dr. az *Aradi Közlöny* munkatársát a nagy refektoriumban fogadta s arra a kijelentésére, hogy beszélni szándékozik vele, keserű mosolylyal mondta:

— Ugyan mit kívánhatnak még tőlem? Én már a múlt embere vagyok.

De azután még is engedett s mintegy 20 percig élénk beszélgetést folytatott munkatársunkkal.

— Nehéz szívvel távozom Aradról — mondotta a volt rendfőnök, — mert nagyon szerettem ezt a várost. Szeretetemnek és hozzá való ragaszkodásomnak legfényesebb tanujele az a hatalmas templom, amelynek létesítése körül mindent megtettem, amit csak egy ember megtehet. Nehéz szívvel távozom, mert ragaszkodom ehez a városhoz, amelynek földjét mindig szentnek tartottam. Szinte rajongó volt az a szeretet, amelylyel Aradot mindenkor körülvettem s e tekintetben újból csak a templomra hivatkozom, amely művem megalkotásánál arra törekedtem, hogy a rohamosan fejlődő város keretébe még 100 év múlva is beleilleszkedhessék.

— Sajnálattal válok meg hivelmtől, akiket nagyon szerettem s tisztelettel emlékszem meg a más vallásfelekezetekről, amelyek iránt állandóan tisztelettel viseltetem. Mindenek között pedig legjobban sajnálom a szegényeimét. Téli időben, mikor a legnyomasztóbb a nyomor, sokszor felkerestem őket s megtudakoltam bajukat. Titokban, zaj nélkül tettem ezt s elárulhatom, hogy vagonszámra hozattam a fát, felvágattam s úgy osztattam szét közöttük.

— Kolozsvárt igen szeretem. Nagy és előkelő intelligenciája van, amelynek gondolkozása erősen hazafias s e tekintetben teljesen megfélel az enyémnek. Nem azért mondom ezt, mintha a jövőben a politikával intenzívebben szándékoznék foglalkozni. Politikával nem foglalkozom s a múltban sem szívesen tettem, de néha belevitt a helyzet. S ilyenkor mindig azt tartottam szemelőtt, hogy minden magyar embernek kötelessége ostromozni azt, ami hazaellenes.

— Hosszu rendfőnökségem után nagyon rászolgáltam a pihenésre. Hogy milyen emlékekkel hagyom el a rendfőnöki széklet? Bizony sok támadásnak voltam kitéve és sok keserűséget okoztak nékem az emberek. Egyesek, tesületek és a sajtó is gyakran megtámadtak, bár nem tudom máig sem, hogy mivel szolgáltatam rá okot. A legutolsó rosszakaratu vád az volt ellenem, hogy közvetlenül a rendfőnök választás előtt megtartott vizitációt *korteskedésre használtam fel*. Nékem a rendházakat megvizsgálni hivatalos kötelességem volt s ez alkalommal nem hogy korteskedtem volna, de sőt *magam kértem az illetékes faktorokat, hogy mást*

vállasszanak Reitter Domokos mikor a magyarországi minorita rendházakban uralkodó páratlan rendről és haladásról meggyőződött, többször kijelentette, hogy szeretné, ha a választás újból reám esne, sőt azt is mondotta, hogy akarja a megválasztatásomat. De én kijelentettem, hogy *nem*. Soha egyetlen szóval sem korteskedtem, egy szóval sem kapacitáltam senkit. Ellenkezőleg, igen sokszor kijelentettem, hogy *nem és nem*.

— A hosszú terhes hivataloskodás megvált. Erzem, hogy már nem tudok a kellő rugékonysággal dolgozni, hát inkább félreállok. Még élni akarok és szeretnék alkotásaimban gyönyörködni. Ha érzem, hogy nem bírom már annyira a munkát, mint azelőtt, miért ragaszkodom hozzá? Én ugyan az utóbbi időben is kellő eréllyel dolgoztam, de érzem a reakciót. Ez pedig embertelenség magammal szemben. Alkottam én már eleget, nyugodtan térhetek hát nyugodalomba.

— Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy a saját rendtársaim buktattak volna meg. Rendtársaim mindenkor ragaszkodtak hozzám, s csak állhatatos tiltakozásomon mult, hogy nem választottak meg újra. Miután a rendfőnökségtől megváltam, az *aradi házfőnökséget sem akartam vállalni*, noha Reitter Domokos többször emlíette, hogy legalább ezt kellene megtartanom. De én hajthatatlan maradtam, s inkább a kolozsvári rendházat választottam.

Ezután Csák Cirjék dr. még hosszasan kitért az őt ért támadásokra, s nem a leghizelgőbben emlékezett meg az aradi sajtóról, amely gyakran és hevesen támadta. Az aradi és kolozsvári társadalmi életéről való hosszabb eszmecsere után a beszélgetés véget ért.

Fordulat

a magyar-horvát válság ügyében.

A küzdők taktikát változtatnak.

Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 27.

A horvát koalíció tagjai ismét konferenciáznak. Ezeken a tanácskozásokon a magyar országgyűlés horvát tagjai azt a kérdést vitatják meg, vajjon megmaradnak-e a koalíció manifesztumában megállapított taktikánál és a magyar országgyűlésen folytassák-e a harcot?

A magyar politikai világot ma is legerősebben a belényesi vereség foglalkoztatta és lehet, hogy a bukásnak egy üdvös következménye lesz: a nemzet vezérei nemcsak Cegléddel és Jászberényvel, hanem Belényessel és Magyarigennel is fognak majd törődni.

Távirati tudósításunk a következő:

Rakodczay után — Nikolics.

Zágrábból táviratozzák: A *Novosti* című Zágrábban megjelenő lapnak állítólag jól informált helyről szenzációs dolgokat jelentenek. Az információk szerint a horvátügyben jelentős fordulat áll küszöbön. Budapestről ugyanis azt az értesülést kapta a *Novosti*, hogy a magyar kormány akciót indít egy, a horvát-szerb koalícióval kötendő kompromisszum érdekében. *Rakodczay* Sándor horvát bán ugyan a magyar kormányhoz küldött jelentéseiben hangsúlyozta, hogy meg van arról győződve, hogy képes lesz többséget szerezni, a magyar kormány azonban horvát oldalról nyert értesülések alapján arra a meggyőződésre jutott, hogy a bännak ez az optimizmusa nem indokolható.

A magyar kormány *Josipovich* Géza horvát miniszter sürgetésére akciót indított meg a kompromisszum megkötésére és már érintkezésbe is lépett a horvát koalícióval. Hir szerint a magyar kormány hajlandó arra, hogy *elejtse Rakodczayt*, ha erre megfelelő formát lehet találni. Allítólag ez a forma is már készen van és ezzel egyúttal a nyelv kérdése is megoldást nyerne.

Az akció sikere esetére *Nikolics* Vladimir volt osztályfőnököt emlegetik *Rakodczay* utódjául. A zágrábi lap híradását még nem erősítették meg.

A belényesi kudarc hatása.

Több mint nyolcszáz többséggel választották meg Belényesben a román jelöltet, a magyar, a függetlenségével szemben. Ez az eredmény érhetően elkészeríti azokat, akik a magyarság érvényesülése érdekében dolgoztak. Elkészeríti főképen a helybeli embereket. A jelölt elutazik, a képviselők elutaznak, de ott maradnak a párt helyi emberei, kitéve annak, hogy a győztesek éreztetik velük ezentul is győztes mivoltukat. Ezeknek a helyzete mindenestre kényelmetlen. Nem szabad azonban az egész választás jelentőségét az ország szempontjából tulozni. Munkatársunknak alkalma volt erről a választásról a függetlenségi párt egyik vezető férfiával beszélni, aki a következőket mondotta:

Hogy *Lukácsiu*, aki szinte legrégebben működik a románok közt az izgatás pályáján és mindenestre legrégebben tölti be a mártír szerepét, hogy ez a nemzetiségi agitátor mandátumhoz jutott, attól nem vagyok hajlandó megrettenni. *Lukácsiu* a románok előtt nagy ember, neki előbb-utóbb ugyis juttattak volna kerületet. Szó sincs arról, hogy ha most elbukott volna Belényesben, végleg megmenekült volna tőle a parlament. Ez a szempont tehát elesik, legfigyelemreméltóbb szempont az, hogy a magyarság veszített egy mandátumot, amely eddig az övé volt. A koalíció és a függetlenségi párt nagy többsége mellett ezt sem szabad tragikusan felfogni, de mindenestre figyelmeztetés ez arra, hogy vegyük számon a veszélyes kerületeket és törődjünk velük — ha nincs is épen választás a nyakunkon.

TANÜGY.

(—) A Svábnyé féle nyilvános jogu magán elemi iskola növendékeinek beiratása f. é. szeptember hó 2. 3. és 4. napjain lesz d. e. 10—12 óráig az iskola új helyiségében: Hasszinger utca 5 sz. alatt. Évi tandíj 100 korona, mely tetszés szerinti részletekben fizethető. 2073

(—) Változások Aradmegye tanítói közt. A ménesi állami elemi népiskolánál *Nika* Trifon tanítónak a fehértemplomi állami elemi iskolához történt áthelyezése folytán üresedésben levő tanítói állásra a közoktatásügyi miniszter *Dubik* Antal vértessacsai (Fejérmegye) róm. kath. iskolánál működő okl. tanítót, az aradsz. ntmártoni áll. el. népiskolánál ujonnan szervezett tanítónői állásra *Gergelyi* Jolán okl. tanítót, a nagyhalmgyi állami elemi népiskolánál fellesztés folytán üresedésben levő tanítónői állásra *Massard* Iona menyházai róm. kath. népiskolai tanítónőt nevezte ki. A közoktatásügyi miniszter *Kovács* Sándor csernői (Aradmegye) áll. elemi iskolai tanítót a tivadari állami elemi iskolához, *Kovács* Gyula tivadari állami elemi iskolai tanítót a csernői állami elemi iskolához kölcsönösen áthelyezte.

(—) Iskolaállamosítás. A közoktatásügyi m. kir. miniszter Aradvármegye kir. tanfelügyelőjéhez ma érkezett rendeletével az Ujszentanna

községben fennálló 13 tanerős községi elemi népiskolát 1907. évi szeptember hó 1-től kezdődőleg államosította. Ezen rendeletében kimondotta azt is, hogy a jelenleg ott működő községi elemi iskolai tanítókat illetve tanítónőket állami iskolai tanítókká nevezi ki és hogy a tanulók teljes tandíjmentességet fognak élvezni.

Rablótámadás aradi művésznők ellen.

A pikáns hősszerelmés.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 27.

A hódmezővásárhelyi színi-szezon, úgy látszik, sokkal eseménydusabb, mint az aradi. Mint ahogy az a színházaknál szokás, a vásár helyi szenzációk sem a lámpák előtt játszódtak le, hanem vagy a kulisszák mögött, vagy a kulisszákon kívül. Mivel pedig az orfeumi Micik, Pityuk, Rellik és más ilyen lehetetlen nevű hölgyek ügyei egyáltalában nem elégitik ki a közönség színházi pikantériákra éhes részét, az alábbiakban valódi és hamisítatlan színházi eseményeket mondunk el vásárhelyi tudósítónk jelentése alapján.

Az első esemény a *Delly* Lajos — *Horti* Sándor affér, amely szerencsére vér nélkül végződött. *Horti* Sándornak ugyanis régi jó szokása, hogy szenvedélyesen hódítja a nőket, még pedig úgy, hogy bájos pikantériákat mond el nekik, mire a hölgyek izgatottak lesznek és szó nélkül odaborulnak a hősszerelmi kebelre. *Horti* rendszerint olyan hölgyeknél alkalmazza ezt a metódust, ahol a meghódíthatóság kétségen kívül áll. Néha azonban — a szokás hatalma folytán, — kartársnőivel szemben is megenged magának egyet és mást, amire a kartársnők bájos duzzogással tetteges inzultust szoktak kihatásba helyezni. Ez a fenyegetés. miután egy női nyakleves magában véve is siker. nem aggasztotta *Hortit*, aki vigan folytatta a pikantériákat. Ebből keletkezett az affér. *Delly*, a galambpéjű *Delly* egyizben megsoikkallta a hortiadákat és rászólt *Hortira*:

— Ez már mégis sok! Így csak modortalan ember beszél.

Vannak emberek, akik azt hiszik, hogy a legutóbbi napok legfontosabb eseménye a cár és a német császár találkozása volt, holott *Vásárhelyen* sokkal nagyobb feltűnést keltett ennek, mikor *Horti* provokálta *Dellyt*. Az affért azonban békésen intézték el s *Horti* azóta csak mérsékeltabb pikantériát fejt ki.

Ennél az esetről azonban sokkalta szenzációsabb az a rablótámadás, amelyet egy ismeretlen, de annál züllöttebb gentleman irányított *Zalay* Margit és *Szilágyi* Berta ellen. *Vásárhelyen*, ugylátszik, széles kiterjedésnek örvend a merényleti ipar, amelynek elsőizben a kis *Novák* Ducika volt a tárgya, anélkül, hogy valami baja esett volna.

A napokban *Zalay* Margit és *Szilágyi* Berta előadás után hazafelé igyekeztek. A gyalázatosan, sőt sehogysem világított vásárhelyi utcákon gyanútlanul botorkáltak át, amikor egyszerre egy zord alak toppant eléjük egyik kapualjból:

— Pénzt vagy életet! — suttogta el vészjóslóan a közismert rablási formulát.

Zalay Margitot azonban nem hagyta el a lélekjeleléte. Felismerte a helyzet nagyszerűségét és sikoltozni kezdett:

— Segítség! Segítség!

Szakértők állítják, hogy az aradi színház legbájosabb művésznője ez alkalomból fényesen

kivágta a magas cét, amiből következtetve *Zalayra* még szép jövő vár. A rabló azonban nem volt hajlandó ezt a szép jövőt bevárni, hanem gyors futásnak eredt. *Zalay* Margit és *Szilágyi* Berta meg voltak mentve.

Igy mulatnak a színészek *Vásárhelyen*.

HIREK.

Vadassy a fogházban.

Arad, augusztus 27.

A Wesseléhyi utcai véres dráma hőst, *Vadassy* László füszerességét tegnap délután 5 órakor kísérték át az aradi kir. ügyészség börtönébe. A merénylőt alig viselték meg az izgalmak, s ha nem tudók, el sem binnók róla, hogy ez az ember 42 órával előbb majdnem hármass gyilkosságot követett el. Az átadásával járó ceremonia alatt meglehetősen nyugodtan, sőt hidegen viselkedett, s amikor megkérdezték, miért követte el véres tetteit, röviden csak ezt felelte:

— Az asszony az oka mindennek!

A törzskönyvi adatok felvétele után *Dezsőfi* Mihály fogházfelügyelő felkísértette *Vadassyt* egy magánzárkába, ahol a vizsgálat befejezéséig szigorú őrizet alatt tartják. A merénylő rövid fogsága alatt szinte beleszokott a rabságba s egykedvűen viseli nehéz sorsát. Az első éjjelt nyugodt, mély álomban aludta végig, mintha csak a legnagyobb rendben volna a szénája. Reggel mindazonáltal panaszkodni kezdett. Elmondta, hogy a melle fáj, hogy sorvadásban szenved, s kérte a fogházfelügyelőt, hogy erre való tekintettel helyezték valamelyik szellősebb zárkába. Kívánságát természetesen majd csak a megejtendő orvosi vizsgálat után fogják teljesíteni.

Domokos László vizsgálóbíró ma délelőtt 10 órakor lehozatta a fogházból a rabot, akinek kihallgatása fél 12 óráig tartott. *Vadassy* valóságát egyelőre szigorúan titkolják. A vizsgálóbíró a délután folyamán újból kihallgatta a füszeres segédet; ez a kihallgatás azonban csak félóra hosszat tartott, s 4 óra felé már véget ért.

Mikor a börtönbe vezető folyosón valaki megkérdezte *Vadassyt*, miért akarta meggyilkolni az anyósát, idegesen mondta:

— Az anyósom megakadályozta, hogy a feleségem visszajöjjön hozzám és a gyermekeimet is elvonta tőlem. Ezért akartam leszámolni vele.

Miután a merénylőnél egy fillérenyi értéket sem találtak, s jobb értelmezése iránt sem intézkedett senki, *Vadassy* má már megkóstolta a rabok kosztját. Nem igen izlett neki, mert alig nyult hozzá. A börtönőr biztatására, hogy egyen, elutasítólag válaszolt. A rabruhát *Vadassy* egyelőre még nem veszi fel, mert a vizsgálati fogságban levők elteltetésükig polgári ruhájukat viselhetik.

— Merénylet egy ezredes ellen. *Székesfehérvár*-ról táviratozzák: Tegnap hajnalban a székesfehérvári 69-ik gyalogezred a hajmáskéri gyakorlótéren harcászati gyakorlatokat tartott. Gyakorlatozás közben *Véber* Viktor lovag ezredesre, a 69-ik gyalogezred parancsnokára élestitéssel rálőttek. A merényletre *Véber* ezredes kegyetlenkedése adott okot. A tisztikar és a legénység nagyon el van keseredve *Véber* ellen, aki miatt több tiszt már más ezredhez helyeztette át magát. Ő volt oka annak is, hogy *Hadházy* Kálmán százados, az ezred egyik legképzettebb tiszte nyugalmába vonult. A legénységnek nagyon sokat kellett szenvednie a tulságosan szí-

goru ezredparancsnoktól. A legénységnek elkeseredése nyilatkozott meg a harcászati gyakorlaton történt merényletben is. Ed-dig még nincsen megállapítva, hogy vaktöltéssel, vagy pedig élestöltéssel gyakorlatozott-e az ezred, amikor Vé-berre rálöttek. Annyi azonban bizonyos, hogy az ezredes füle mellett két golyó süvített el. Véber a gyakorlatot azonnal lefuvatta és az ezred Székesfehérvárra vonult. A laktanyában megindították a vizsgálatot s a legénységtől elszedték az éles töltényeket. A vizsgálat eredménye még nem került nyilvánosságra, mert szigorúan titkolják.

— **Jászay Mari a váltóról.** Szovátáról jelentik: *Jászai Mari*, a Szovátafürdőn nyaraló művésznő a faluban vasárnap délután az iskola udvarán előadást tartott a falu i népnek a *váltóról és a pálinkáról*. Azután *Endrődi Sándor* néhány kuruc költeményét szavalta el s végül a Szózatot, melyet aztán a közönség lelkesen énekelt. A plébános köszönetet mondott a köz-ség nevében a páratlan élvezetért és tanulsá-gos előadásért.

— **Tifusz egy magyar ezredben.** *Szerajevó-ból* táviratozzák: A *szolnoki* 68 ik gyalogezred-nek két századában, amely Szerajevóban had-gyakorlatot tart, *tifusz járvány* ütött ki. Ed-dig *két halálesetet* és 47 megbetegedést jelen-tettek be az ezredparancsnokságnak. Bár a két századot elkülönítették, a Szerajevóban tar-tózkodó csapatok nem vesznek részt a had-testgyakorlatokon.

— **Egy budapesti hitelszövetkezet csődje.** *Budapest* ről táviratozzák: A Központi Előle-gező Bankszövetkezet ellen, az előbbi öt hite-lezőn kívül, tegnap óta ismét kértek csődöt. Ezuttal két betevő, *Pfeifer Leo* kereskedő és *Sonnenfeld Jetti* magánzórá léptek fel a bajba jutott bank ellen. Együttesen tizenhatezer ko-rona követelése van a kettőnek. *Pfeifer* tizen-kétezer koronáját, *Sonnenfeldné* pedig négyezer koronáját helyezte el a fizetéseképtelenné lett intézeiben. A ma megtartott csőd tárgyaláson a bíró valamennyi követelés tekintetében a csőd-tárgyalást szeptember hó 2-ára tűzte ki.

— **Katonatiszt és festő becsületsértési pöre.** *Jancsó Béla* nagyváradi festőművésznek ez év június 21-én kínos incidense volt a Bémer tó-*ren Pál* Miklós honvédszázadosal *Jancsó Béla* *Pál* Miklós századost abban a hiszemben, hogy ő volt az a katonatiszt, aki pár nappal azelőtt Uj-városon megsértette, — *tetteleg inzultálta*. Az eset-nek komoly folytatása lett volna, ha a járőke-lők meg nem akadályozzák a súlyosabb fejle-ményeket. *Pál Miklós* százados az ezredparancs-nokság utasítására, mivel *Jancsó* a lovagias elégtételt megtagadta, — a bíróságnál keresett elégtételt. Tegnap tárgyalta ezt az ügyet *Pa-lánkay Károly* albiró. *Jancsó Bélát* *Popity János* dr. ügyvédjelölt védte s viszonzódat emelt *Pál Miklós* ellen azért a sértésért, melylyel *Jancsót* az incidens előtt illette. Kérte ez ügy-nek a katonai bírósághoz való áttételét, egy-ben pedig a bizonyítás kiterjesztését. *Palánkay* Károly bíró a védő kérelmének nem adott hely-et s *Jancsó* Károlyt husz napi fogházra, át-változtatható *kétszáz koronára* ítélte, *tetteleg* becsületsértés miatt.

— **Általános sztrájk.** Székesfehérvárról táviratozzák: A szervezett szociálista munkások ma éjjel tartott ülésükön kimondották az álta-lános sztrájkot, mire az adott okot, hogy *Hin-der Gyula* szombathelyi illetőségű 28 éves párttitkárt a rendőrség 15 napi elzárásra és 150 korona pénzbírságra ítélte. Székesfehérvár város területéről pedig örökre kiltította, mert a vád szerint életveszélyes fanyegéssel sztrájkra

akarta kényszeríteni a *Felmayer*-féle gyárban dolgozó kőműveseket. A gyűlésen kimondták, hogy addig sztrájkolnak, míg a rendőrség az ítéletet vissza nem vonja.

— **Házasság.** Pényes esküvő volt ma délelőtt Aradon. *Szántay* Lajos műépítész, az aradi uri társaságok rokonszenves tagja kötött házasságot *Csánk* Lajos tekintélyes földbirtokos bájos és nagy-műveltségű leányával, *Vilmával*. A polgári esketés a városháza közgyűlési termében folyt le. Tanúk vol-tak a vőlegény részéről *Posgay* István dr. közkör-házi főorvos, a menyasszony részéről *Csánk* Béla dr. A fiatal pár nászutra Svájcba utazott.

— **Aradi fogorvos párisi sikere.** *Wiener* Gyula dr., a kiváló aradi fogorvos, aki a dentolo-gusok párisi nemzetközi kongresszusán általános tetszést aratott tartalmas felolvasásával, ma hazaér-kezett külföldi tanulmány utjáról s ismét megkezdte praxisát. *Wiener*, aki felolvasásával nemcsak magá-nak, de a magyar fogorvosi karnak is tekintélyt vi-vott ki a szakkörökben, külföldön szerzett újabb ta-pasztalatait bizonyára úgy fogja felhasználni és töké-letesíteni, hogy a magyar tudománynak újabb sikert szerezheszen.

— **A lopott dinárok.** *Budapest*-ről távira oz-zák: Még 1905. év telén történt, hogy egy láda ezüst dinárt, amely a körmöcbányai pénzver-dében készült, az államvasutakon történt szél-lítés közben elloptak. Mivel 4500 darab két-di-náros volt a ládában, a vasutat tekintélyes kár érte, a nélkül, hogy a tettesnek nyomára tud-tak volna akadni. Nemrégiben kiderült, hogy az államvasutaknak egy alkalmazottja volt a tolvaj: *Kovács* Dániel gépkezelő. Miután *Ková-csot* letartóztatták és megtudták, hogy *Lakner* István vasúti napszámos és *Hatzinger* József bankszolga személyében büntársai is voltak, a még hiányzó nagymennyiségű pénzdaráb után kutatott a rendőrség, amely azután *Kovács* ud-varán még 3486 darab ujveretű két dináros tal-lált. A törvényszék vádta nácsa, *Tholdt* dr. bíró elnöklésével, ma *vád alá helyezte Kovácsék*at s így az ügy legközelebb főtárgyalásra kerül.

— **Nyilatkozat.** *Siculus* Kovács Ferenc Czo-ber Ottónak mai számunkban megjelent vádjával szemben az alábbi nyilatkozat közlésére kért fel ben-nünket: A mai lapokban hozzám intézett támadó kér-déseire — ime, ez a válaszom. A gyűjtésről ön tudott és akkor nem volt ellene kifogása. Sőt, aminem fu-totta úgy, azt mi, ön is — pótoltuk hozzá, hogy a névnap ajándék módosságában is lássék az ünne-peit iránt való tiszteletünk. Önök küldtek el engem bevásárolni s mivel a pénz nem volt elég, felirattam. (Nov. 30.) Tekintve az intenciót, hiszem, bármelyi-künkre felirathattam volna. S hogy mégis önre írták, azért van, mert a kereskedő szavai szerint: „*Cz.* ur ugyanis nálam vásárol.” A kereskedő tudta, hogy ajándékba vesszük, amit vettem s ugyan-azért a portéka árát nem is kérte öntől, mert azt én a vásárlás után a tizedik napon — a magaméból pótolva kifizettem. Ha önnek ebbeli eljárásom ellen — akárcsak tisztességbeli ki-fogása is van, a dolog nem évvült el: ott a törvény s indítson bünyfenítő pert. — Igérem, hogy az ítéletet minden lapban közzéteszem. A két nyugtatvány és részegség emlegetése tendenció-zus rágalom és kerekén visszautasítom. Hogy én hogy tartom magam az iskolai dolgokban és hogy mit érek, büszkén merek hivatkozni mindenkire: szülőkre és hatóságomra egyaránt. Ha én olyasmit követtem volna el, mint amit ön nekem imputál: addig százszor nyakamat török, mert hát én — ugy mondják — nyakas és szokimondó ember vagyok. Az ilyennek pedig nem mindenhol van kelete. Arad, augusztus 27. *Siculus-Kovács* Ferenc.

— **Megőrült a templomban.** *Budapest*-ről táviratozzák: Ma délben a terézvárosi templom-ban egy fiatal leány *hirtelen megőrült*. Össze-vissza egyházi dalokat énekelt. Nagynehezen megfékeztek és átadták a közben kihívott men-tőknek, akik a lipótmezei tébolydába vitték. Csak annyit tudnak róla, hogy *Schiller* Mari a neve és 21 éves.

— **Marokkóban szent háborút hirdetnek.** *Tanger*-ből táviratozzák: Marokkóban a trónváltozást *befejezett ténynek tekintik*. *Mu-*

ley Hafiz, az új szultán sokkal erélyesebb kezű embernek ígérkezik, mint előde, *Ab-dul Aziz*, aki különben névleg még birto-kában van a trónnak és aki ellen az új szultán, ha nem adná át békében a trónt, *hadjáratot lesz kénytelen folytatni*. A tör-zsek parancsot kaptak, hogy körülbelül tizennégy nap alatt gyülekezzenek *Mara-kes* előtt. Hogy mi a célja ennek a pa-rancsnak, még nem tudják, de a benszü-löttek azt hiszik, hogy *szent háborút akar-nak az európaiak ellen indítani*.

— **Rendőrsorozat.** Az aradi rendőrlégény-ség létszáma az aratási munkálatok megke-zése óta nyolc emberrel apadt. A kapitányi hi-vatal a létszám betöltése érdekében pályázatot hirdetett, amely tegnap járt le. Összesen huszonöt legény jelentkezett felvételre, ezek közül a mai sorozás alkalmával a kapitányság nyolc le-gényt a rendőri szolgálatra alkalmasnak talált. Az új rendőrök a napokban öltözködnek fel s azután a polgármester kezébe leteszik az esküt.

— **Elzúllott joghallgató.** *Budapest* ről távira-tozzák: A büntetőjársbíróóság pár héttel ez-előtt ítélkezett *Kardos* Ferenc joghallgató sik-kasztási és lopási bűnygyében. A jó családból származó könnyelmű fiatal ember itt a fővá-rosban könnyelmű életmódot folytatott s szenvedélyes látogatója volt a lóversenyeknek. Költ-séges passzióra a pénzt csakis sikkasztás és lopás útján tudta megszerezni. A járásbíróóság — a beérkezett panasz alapján — elítélte sik-kasztás vétségeért 2 havi fogházra. Az ítélet után pár napra *Szeper* János kereskedősegéd tett ellene feljelentést lopás miatt. *Kardos* ugyanis lakás nélkül csavarogván a főváros-ban, július 5 én éjjel *Szeper* lakásán aludt. Ba-rátjának jóhiszeműségét, hogy éjjeli szállást adott neki, azzal hálálta meg, hogy másnap reggel feltörte *Szeper* szekrényét s egy öltözet fekete ruháját ellopta. A büntetőjársbíróóság ezért újabb egy havi fogházra ítélte. Ezt az íté-letet ma a kir. törvényszék felebbviteli tanácsa is *helybenhagyta* indokainál fogva azzal a hoz-záadással, hogy az ítéletet közölni fogja a m. tud. egyetem rektori hivatalával.

— **Erdészeti kinevezések.** A földmívelésügyi miniszter *Daemp* István m. kir. főerdészt, az *aradi* m. kir. járási erdőgondnokság vezetőjét és *Sugár* Károlyt, a lippai főerdőhivatalhoz be-osztott főerdészt erdőmesterré léptette elő, to-vábbá a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz beosztott *Rónay* Imre herzovai és *Puchreiner* Henrik lippai erdeszeket főerdészekké, *Simonffy* Gyula, *Szalóki* Sándor, *Jávorszky* Zoltán és *Szabó* Kál-mán erdeszjelölteket erdeszekké nevezte ki.

— **Mennyit ér egy macska?** R. A. nagyváradi városi tisztviselő a jó multkoriban agyonlőtte szomszédja macskáját azért, mert a szelidített vadállat, a nemes oroszlanfajzat, át-át randult hozzá és tö-mérdek kárt okozott különösen a szarnyas állatokban. Szomszédja ezért a jól sikerült macskavadászatért felelősségre vonta, mire a tisztviselő azt válaszolta, hogy neki szabad macskát lőni, mert ez privilégiuma a városi tisztviselőknak. Az ügy azonban nem ma-radt annyiban, mert a károsult szomszéd beperelte a városi tisztviselőt kártérítésért. — Száz koronát követelt a lelőtt macskáért. Minthogy a városi tisztviselő nem volt hajlandó a macskáért kártéri-tést adni, sőt folyton hangoztatja ama jogát, hogy neki, mint városi tisztviselőnek, joga van a macska lelövéséhez, a bonyodalmas ügy a bíróság elé kerül, amely véglegesen fog dönteni abban a kérdésben, hogy a lelőtt macskáért meg lehet-e itélni 100 ko-ronát?

— **Frosso a Központi szálloda erkélyén.** Mi-vel a rendőrség nem engedte meg, hogy *Frosso* a Neumann cég kirakatában mutassa be magát az aradi közönségnek, a Neuman cég kirakata helyett a Központi szálloda erkélyén lesz látható naponta esti 6 órától fél 7 óráig.

— **Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábok** ellen leghatásosabb *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, augusztus 27.

Eső hiányában a tengeri — ugymondják — tönkre fonnyadt. Amidőn eme kedvezőülén híradást hozzuk egyidejűleg megállapítjuk azon szomorú körülményt, hogy az idén a rendellenes időjárás valamennyi gabonacikket ugyszólván tönkre tette.

A gabonaüzlet szilárd. A rozst Gallicia, a zabot az osztrák fogyasztás veszi.

A mal piac nagy volt. Az idén még ily nagy hozatal nem került eladásra, mint ma.

A mai piacon eladásra került:

4000 mm. buza 10.40—80.

300 mm. tengeri 6.10—20.

Névleges jegyzés:

200 mm. rozs 8.—8.20.

600 mm. árpa 6.80—70.

150 mm. zab 7—7.20.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, augusztus 27.

Amerika magasabb. Kevés forgalom. Elkelt 20,000 métermázsza 5 fillérel magasabb árákon.

Az árak 50 fillérenként számítva:

	Déli sárlát	5 órai sárlát
Búza októberre	11.63—11.64	11.53—11.54
Zab októberre	8.24—8.25	8.22—8.23
Rozs októberre	9.92—9.93	9.83—9.84
Tengeri 1908 májusra 6.92—6.93		6.89—6.90

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény 630.25
Magyar hitelrészvény 737.—

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

D. Gy. (Berzova.) A mi véleményünk szerint nem köteles fizetni. De meglehet, hogy a bíróságnak más lesz a véleménye.

m. fr. A kértetett egyén kinevezéséről eddig a hivatalos lap mitsem közölt.

IDEGENEK ARADON.

— Augusztus 27. —

Fehér Kereszt-szálloda. Török Árpádné közjegyzőné és leánya Világos. — Asbast Tasiló kapitány N. Kikinda. — Czobor Gyula dr. kir. alügyész Buziásfürdő. — Konez Albert nyug. főpénztárnok Magyarigen. — Roth Ágoston gimnáziumi tanár Szászváros. — Stankovits Szilárd titkár Budapest. — Ulrichshoffer Péter bérlő Bencenez-Bokoj. — Elek Viktor hivatalnok Temesvár. — Arany Lajos Zenta. — Hönig Ernő kereskedő és neje Budapest. — Nádor Sándorné és leányai Beregszász. — Haas Zoltán birtokos Szabadka. — Toma Tibor dr. ügyvédjelölt Losonc. — Bárány Sándor kereskedő Szeged. — Danski Árpád nagybérlő Nagyvárád. — Róth Adolf hivatalnok Szeged. — Csillag János hivatalnok Szeged. — Grünwald Lajos kereskedő Kolozsvár. — Vitaszki Mátyás festő Budapest. — Neuman Samu kereskedő Déva. — Boros Béla tisztviselő Diószeg. — Kenyeres Sándor dr. orvos Debrecen. — Abelsberg Miksa kereskedő Bécs. — Kunst Hugó utazó Budapest. — Hecht Adolf utazó Budapest. — Rosenfeld J. utazó Budapest. — Mandel Ferenc. — Fischer Simon utazó Budapest. — Lieber Andor utazó Budapest. — Kiamer Lajos utazó Budapest. — Csatári Miksa utazó Budapest. — Fried Jenő utazó Budapest. — Laufer Frigyes utazó Budapest. — Liebermann Ferenc utazó Budapest. — Veiner Lipót utazó Budapest. — Sándor Zsigmond utazó Bécs. — Schönbauer József utazó Bécs. — Philipp Eduárd utazó Bécs. — Schuller Sándor utazó Bécs. — Kerner Bertalan utazó Bécs. — Deutsch Emil utazó Bécs. — Glück Oszkár utazó Bécs. — Fellner Lipót utazó Bécs. — Stern Miksa utazó Liptószentmiklós. — Oblath Márton utazó Nagyvárád. — Stoll Alfréd utazó Debrecen.

Központi szálloda. Moyo Robert, a délafrikai vasutak igazgatója Transvaal. — Robinson Alfréd a keresk. kamara elnöke Johannesburg Transvaal. — Pirnitzer Gyula hivatalnok Budapest. — Mihel Konrad uradalmi intező Borosbeses. — Nagel Adolf

kereskedő Kassa. — Geró Soma kereskedő Bécs. — Artner Viktor hadnagy és neje Gyulafehérvár. — Iraschek Paula építész neje Gyulafehérvár. — Mezei Dániel tanító Temesvár. — Hollóssy Kálmán dr. ügyvéd Kecskemét. — Seise Herman kereskedő és neje Berlin. — Fuchs István főmérnök N.-Beckerek. — Kohn Bernát utazó Lemberg. — Weisz Ignátz utazó Budapest. — Freund Samu utazó Budapest. — Hinre György utazó Berlin. — Adám Adolf utazó Brezlau. — Natsch Ede intező Sopron. — Schmoles Vilmos kereskedő és neje Pancsova. — Szebenberg Salamon ügyvéd Budapest. — Mezei Andor kereskedő Budapest. — Glück Mór gyáros Budapest. — Koczor János h. főkapitány Szeged. — Mezei Dániel tanító Temesvár. — Guttman Izidor utazó Pancsova. — Wairenkorn Szigfried utazó Zimony. — Waldman Gábor utazó Budweis. — Grosz Mihály utazó Budapest. — Karátsonyi Miklós utazó Budapest. — Rákosi Jenő utazó Budapest. — Luska Lajos kereskedő Gyula. — Gall József dr. birtokos Lukaren. — Pál Gyula bankhivatalnok Budapest. — Kirner Ede bankhivatalnok Temesvár. — Kohn Sándor tisztviselő Alvaca. — Márkus Sándor kereskedő Budapest. — Montag Jenő kereskedő Budapest. — Deutsch Emil kereskedő Budapest. — Plachy Vince pékmester Bécs.

Vass-szálloda. Véber Ferdinánd hivatalnok Renandorf. — Kaufman E. utazó Budapest. — Neuhum Ferenc utazó Budapest. — Schönberger Armin utazó Budapest. — Wolf Lipót utazó Budapest. — Gelberger Miksa utazó Budapest. — Várnay Béla utazó Budapest. — Dittrichstein Géza utazó Bécs. — Varga János iparos Bélinec. — Gregus Árpád hivatalnok Zombor. — Veres Ágoston tanító Szászváros. — Jorgan József dr. szerkesztő Románia.

NYILTTER.*

KÖZPONTI SZÁLLODA.

Aug. 28., 29. és 30-án:

?? FROSSO ??

vendéjátéka.

A villamostitok a budapesti Beketow cirkuszból.

Az 5 világrész legnagyobb csodája.

I. hely: 2 kor. II. hely: 1 kor. 20 fill.

Kezdeté este 8 órakor. 1856

A műsor oly diszkrétan van összeállítva, hogy serdülő leánykák és gyermekek is bátran meghallgathatják.

Frosso mindennap 6 órától este fél 7-ig a Központi-szálloda erkélyén látható!!!

Augusztus 31-én:

Kovács Vilma jutalomjátéka.

A Bór- és Lithion-tartalmú

Salvatorforrás

kiváló sikerrel használtatik vesebajoknál, a húgyhólyag bántalmánál és köszvényénél, acukorbetegségnél, az emésztési és légzési szervek hurutjainál.

Húgyhajtó hatású!

Vasmentes! Könnyen emészthető! Teljesen tiszta!

Kapható áruházyok és kiskereskedésekben vagy a Bonyháy-Lipóci Salvatorforrás Vállalatnál Budapest, V. Rudólftraktus 8.

1108

A következő

ujdonságok

érkeztek

KERPEL IZSÓ

80,000 kötetes

kölcsönkönyvtárába:

Cholnoky stb: A föld, Cholnoky, Littkai és Kövesligethy: A világegyetem, Király G: Jósolat, Uchard M: Az ő védecze, Bebel: A nő és a szocializmus, Szemere Gy.: A Forray család, Dickens: A Pickwick Club, Lavedan: Az ágy, Gárdos M.: Az igazság az élet, Dessewffy: Mi a spiritizmus?, Pulszky F.: Jellemrajzok, Boyesen: Goethe Faustja, Ribot Th.: A lelki átöröklés, Emerson: Az emberi szellem képviselői, Ratzel dr.: A föld és az ember, B. Szt. Hilaire: A filozófia viszonya, Cherbuliez V.: Művészet és természet, Petz V: A görög tragédia, Csizmadia Fogházi levelek, J. MarschR: A tulvilági ember, Spencer: Filozófiája, Marczali: A legújabb kor története, Gáspár F. dr.: Kelet-és Hollandus-India, Vitorlával Ázsia körül, Gabányi: Öt év Mandzsuriában, Abonyi L.: Pásztorház, Tarlóvirágok, Böhme: Egy tévedt nő naplója,

Németben: Ahlberg: Ein modernes Mädchen, Villinger H: Das Erbschweinchen, Brusse C: Das Gymnasium zu Lengowo, Glyn E: Evangelines Schicksale, Rosner K: Der Puppenspieler. Croker B. M: Ihre Familie, Ohnet G: Die Siegerin, Harland H: Mein Freund Prospero, Bennet A: Ein grosser Mann, Boy Ed Ida: Die holde Törin, Sturm H: Ein freies Weib, Willy: Annies Geständnisse, (Forts. der Claudine,) Stilgebauer: Der Börsenkönig, Bahr: Wien, Hillern: Doppelleben, Ganghofer: Komödiengeschichte, Tanera K.: Sonhsa Annih, Sal-Dr. Bloch H.: Sexualeben unserer Zeit, továbbá francia és angol ujdonságok.

Kölcsöndíj havi 1 kor. 20 fill, vagy kötetenként fizetve 8 fillér.

A könyvek ujak és tiszták!

Vidéki bérlők

is a legfigyelmesebb kiszolgálásban részesülnek.

A zenemű-kölcsöntárba

is meglepő szép

ujdonságok érkeztek!

Zenekölcsöntári díj havi 1 kor. 40 fill, vagy füzetenként 14 fill.

Leonard Willians: Miss Hooh of Holland, Huber: Csendesen, csak csendesen, Povell: Nigger songs, Heidenreich: Ein fideler Abend, Lehár: Moderne Walzer, Strauss: Frauenherzen, Gruber: Im Tanzedurch die Welt, Zerkovitz: Dalfy Dávid, Kálmán: Dal a Móziról, Grosz A.: Móricz, Fucik: Fest und treu, Scotto: A szalmaözvegy, Gr. Cukor és légy, Zerkovitz: Taps-nóta, En vagyok a Józsika, Ilintsch: Trink ma noch a Flascherl.

Antiquar könyvek

legnagyobb raktára.

Irógépkellékek. Könyvtárak és egyes könyvek vétele, könyvtárak berendezése.

KERPEL IZSÓ,

könyv-, zenemű és papírkereskedése Aradon.

274

Telefon 885. sz.

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedése

Aradon, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Egy nyolcadárért

olvasható minden új és szenzációs könyv rögtön a megjelenés után. Ezen új könyvet, ha már öten olvastak

félárért bárkinek eladjuk.

Semmiféle betét biztosíték vagy kötelezettség nem kívánatik.

Jelenleg legújabb magyar könyvek:

	Bolti ár helyett 1/8 ár	
Wilde Oszkár Dorian Gray arc-képe	4.—	—50
Lavedan: Az ágy	2.—	—25
Ambrus Zoltán: A Berzsenyi lányok tizenkét vőlegénye	4.—	—50
Guthi Soma: A vén kopó	2.—	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Róma diadala. Keresztény szociális regény	2.—	—25
Csicseri Orosz Adrienne: Bozóthy. Nóra grófnő	1:50	—19
Ambrus Zoltán: Solus eris	4.—	—50
" " Törpék és óriások	4.—	—50
" " Őszi napsugár. — A gyanu	4.—	—50
Pekár Gyula: Vitézi Románcok	4.—	—50
Molnár Ferenc: Az ördög	2:50	—32
Böhme M.: Egy tévedt nő naplója	4.—	—50
Spaits Sándor: Mandzsurián át kózákkal. — Az orosz-japán háboru története	8.—	1.—
Jászay: Új Magyarország felé	2:50	—32
Heltai J.: Nyári rege	2:50	—32
Malonyai D.: A Csák nemzetség	2:80	—35
Rudnai: Felső-bükki kuria	3:50	—44
Lengyel L.: Egy leány története	2:50	—32
Upton Sinclair: Posvány amerikai irányregény	4:50	—63
Német könyvek:		
Böhme: Dida Ibsens Geschichte (folytatása: A tévedt nő naplójának.)	4:80	—60
Wilde O.: Ein Haus aus Äpfeln der Granate	2:40	—30
Wilde O.: Betrachtungen	2:40	—30
" " Der glückliche Prinz	2:40	—30
" " Dorian Gray	3.—	—38
" " Gedichte	2:40	—30
" " Weisheiten	1:20	—15

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedésében

267

Arad, Weitzer János-utca.

Arad városi és Arad-Temesmegyei telefon 517.

Telefon szám 184. **Mosóintézet átvétel!** Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelégedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvettém és annak szakszerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást háztárgyhoz, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézimunkással, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim reméltem engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

3390—1907. tkvi sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Juhász János silingyiai lakos, mint a silingyiai közbirtokosság elnöke végrehajthatóknak, B. Vig József és neje sz. Buvár Rozália arad-gáji lakos végrehajtható szenedők elleni 185 kor. perköltség tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajthatási ügyében az aradi kir. törvényszék területén lévő, Aradváros Gáj külvárosában fekvő, az aradi 2911. számú tkjvben A. + 4. sor 3538/a. hrszám alatt felvett legelősor 3. számú beltelkes házra az árverést 1937 koronában ezenel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1907. évi szeptember hó 14. napján délután 3 órakor az aradi igazságügyi palota földszint jobbra lévő 48. számú

helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 193 kor. 70 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított s az 1881. november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Az aradi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Arad, 1907. évi május hó 25-én.

Aknay,

kir. tszéki bíró.

2072

Lábizzadás, hónaljizzadás

ellen meglepő jó hatású szer a Hajós-féle

általános hintőpor,

szárit, — szagtalanít.

Ára egy doboznak 70 fillér.

313

Tyúkszemétől

mindenki megszabadul a világhírű törvényesen védett Hajós-féle

ANAGALLIN

használatát által. — Ára egy üvegnek 70 fillér.

„NEVER“

amerikai gummikülönlegesség, a képzelhető legjobb óvszer. 6 db egy eredeti fémdobozban 2 kor.

Poloskák kiirtására legjobb szer a Phenolsav.

Ára egy üvegnek 70 fill.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyszerészeti laboratóriumában

4036, Andrássy-ter 12. sz. Magyar Posta 410000.

APRÓ HIRDETESEK.

Akinek

ismeretség híján

házaslátsra, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdatisztára, kulcsárra, vinczellérre, kertészre,	kulcsárnőre, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy irodaszolgára, pénzbeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége.
---	---

Aki

eladni kíván

butort, szongorát, bort, gyümölcsöt, gabonát,	üzletet, műhelyt, lakást stb.; vagy
---	--

Aki

bérbeadni kíván

hirtokot, házat, vadászterü- letet,	halászatot, telket, kocsit, lovat.
--	---

Aki

mindeszket vétel vagy bérbevitel cél-
jából keresi.

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbisto-
sabbban értezt, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“
kis hirdetési
rovátát használja.

Kerestetik

azonnali belépésre
aradi családhoz intelli-
gensebb kisasszony
(esetleg német ajku) 3
gyermek mellé. Cím a
kiadóhivatalban.

Kerpel Izsó

könyvkereskedésében minden
ujdonság raktáron van. Alkalmi
vételek. Könyvtárak olcsó berende-
zése. Könyvtárak vétele. Kerpel
Izsó könyv-, zenemű- és papirke-
reskedése, antiquáriuma, kölcsön-
könyvtára és zenemű kölcsönző
intézete Aradon. 1921

Négy poigári osztályt végzett

16 éves fiatal ember, fűszer vagy
vegyes kereskedésbe tanulónak
ajánlkozik. Cím: Zwerencz Gyula,
kir. postamesterhez, Pankota. 2048

Kiadó azonnal

egy, esetleg két egymásba nyíló
utcai butorozott külön bejárata
szoba. Cím a kiadóban. 2046

Intelligens család

tanulókat teljes ellátásra elfogad.
Cím a kiadóhivatalban. 2043

Ugyvédi irodámban

románul beszélő írrok szeptember
1-től alkalmazást kap. Dr. Szöl-
lósi Zsigmond, Pécskán. 2045

Lampionok

20 fillértől, confetti és serpentin
kapható **Ingusz I. és Fia** könyv-
és papirkereskedésében Arad. Te-
lefon 517. 861

Egy billiárd asztal
jutányosan eladó Teleki-utca 15.
szám alatt.

Eladó ház!

A Borona-utcában 8. szám alatt
egy ház 30 év óta fennálló jó for-
galmu szatócsüzlettel eladó. Bő-
vebbet ugyanott. 1860

Intelligens családnál

egy középiskolai tanuló teljes el-
látásra elfogadtatik. Cím a kiadó-
hivatalban. 2069

Jógen ügyes és megbízható

felső ruha varrónő, ritka finom
izléssel ajánlkozik uri házakhoz 2
kor. 40 fillér napi díjért. Cím a
kiadóban. 1830

Segéd

a fűszer és rövidáru szakmából al-
kalmazást nyerhet Beamter Ödön-
nél, Pankotán. 2065

Kiadóhivatalunkban nagyobb
mennyiségű
filc (nemez)
ipari célokra jutányos áron eladó.

Földes Kelemen
orvosi laboratoriuma
Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:
hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és hugykőképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok
lepedék, ondó, anyatej és kor-
szövettani vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért. 288

Könyvkötészetünkben
egy ügyes fiu
tanulónak
felvétetik.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Ponni-kocsi
teljesen új
egy és két lóra
eladó.

Cím megtudható a kiadó-
ban. 2067

Hazainál
korábban érő, bőtermőbb
Diószegi buza
vetőmag

míg a készlet tart, ab Battonya
állomás mmázsánként 24 ko-
ronáért kapható. 2071

Stengi Dezső, Kispereg

Szabad kézből eladó
a kuvini hegyen egy jó
karban lévő

S Z Ó L Ó

kolnával ellátva.

Bővebbet **Pakurár Tódor-**
nál, Mikalacán 70. házszám. 2056

Egy jó karban lévő 2 lóerős
gázmotor
jutányos áron eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Hámory-gazdaság
ajnlja sajáttermésű
nemesfajú
sárga és görög
DINNYÉIT.
Kaphatók: 1980
Deák Ferenc-utca 3., az udvarban.

Hattyu-mosóda!
Van szerencsém a n. é. közönség szí-
ves tudomására hozni, hogy
mosódámban

az általam legújabbban feltalált fénynyel
gyönyörűen fenyezett **lencéket, kézelő-
ket és gallérokat tudok tisztítani,**
amelyek ennek használata által olyanokká
lesznek, mintha újak volnának.
Ajánlom tisztító intézetemet, amely-
ben minden fehéremű tisztítását, mosá-
sát és vasalását mersékelt árak mellett
elvételek.

Videki megrendelések 48 óra alatt el-
készülnek és pontosan elküldetnek.

Tisztelettel
Stefán Józsefné
ARAD, 1480
Tökölly-tér, román templom-épület,
a kis posta mellett.

Diamant Ferenc
villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,
a színház főbejárataival szemben. Bo-
hus-udvarban.

Csillárok és lámpák
gáz és villanyra.
Az aradi gazdárban leégetett
valódi Auerek raktára.
Drbje 60 fill.

Frezhengerek, ernyők, tulipánok, vil-
lanykörték, lámpa szenek és szerelési
anyagok legjobb minőségben legolcsó-
ban kaphatók. 288

Városi hirdetmények.

25610—1907.

Hirdetmény.

Közhirre tesszük, hogy Aradvá-
ros közpénztárának 1906. évi zár-
számadása a mai naptól kezdődő
25 napon át a városház I. emeleti
tanácsstermében közszemlére van
kitéve s hogy ezen idő alatt ezen
zárszámadás ellen a község köte-
lékébe tartozó bármely polgár, fe-
lebbezéssel, vagy észrevétellel élhet.
Arad, 1908. évi augusztus hó
27-én.

A városi tanács.

Arad szab. kir. város polgármesterétől.

3673—1907. pm.

Hirdetmény.

A városi adóhivatal által az
1908 évben jogosultsággal bíró
legtöbb adót fizetők névjegyzéké-
nek összeállítására céljára készített
ki nutatást az 1886. évi XXI. t. c.
25. §-a értelmében a városháza ta-
nácsstermében 1907. évi szeptember
hó 1 től 9-ig bezárólag terjedő idő-
tartamra közszemlére kiteszem.
Aradon, 1907. évi aug. 22-én.

Varjassy,
polgármester.

Feltűnő ujdonság!

DÉLICE || Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé más nem szívja.
SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.